

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

CİLT : 17

Otuz üçüncü İnikat

1. II . 1957 Cuma

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	2:4	5. — Sualler ve cevaplar	5
2. — Havale edilen kâğıtlar	4	A — Şifahi sualler ve cevapları	5
3. — Yoklama	4	1. — Trabzon Mebusu Emrullah Nutku'nun, başta Ankara ve İstanbul olmak üzere bâzı şehirlerde ele alınan imar hareketlerine dair Başvekilden şifahi suali (6/309)	5
4. — Riyaset Divanının Heyeti Umumiyeye mâruzatı	4	2. — Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın, Nusaybin ovasının sulanması için yapılacak tesisata dair Dahiliye, Maliye ve Nafia Vekillerinden şifahi suali (6/314)	5
1. — Sanayiın kurulmasını, gelişmesini ve korunmasını sağlayacak gümrük kolaylıklarına dair kanun lâyihasının geri verilmesi hakkındaki Başvekâlet tezkeresi (1/567, 3/475)	4:5	3. — Burdur Mebusu Fethi Çelikbaş'ın, mal darlığı ve hayat pahalılığının önlenmesi ve fiyat politikasının gerçekleştirilmesi hususunda ne düşünüldüğüne, memleketin iktisadi ve içtimai düzenine dair Başvekilden şifahi suali (6/320)	5
2. — Çanakkale Mebusu Servet Sezgin'in, Ordu mensuplarıyla Emniyet Umum Müdürlüğü ve gümrük muhafaza ve muamele sınıfı kadrolarında çalışanlara birer er tayını verilmesi hakkındaki 4367 sayılı Kanununun 6706 sayılı Kanunla muaddel birinci maddesinin tadili hakkındaki kanun teklifinin geriverilmesine dair takriiri (2/329, 4/268)	5	4. — Diyarbakır Mebusu Yusuf Aziz-oğlu'nun, Amerika tarafından memleketi-	

	Sayfa
mize gönderilen gıda maddelerinin tevzi şekli hakkında gazetelerde intişar eden haberlerin doğru olup olmadığına ve partilere eşit muamele yapılması hususunda ne düşünüldüğüne dair Başvekilden şifahi suali (6/307)	5
5. — Diyarbakır Mebusu Yusuf Aziz-oğlu'nun, Milletvekilleri Seçimi Kanununda son tadilleri kaldıran kanun lâyihasının ne sebeple geri alındığına dair Başvekilden şifahi suali (6/312)	5
6. — Denizli Mebusu Baha Akşit'in el sanatlarının tekâmülü, küçük esnaf ile küçük sanat erbabı ve dokumacıların kalkındırılmaları hususunda ne gibi tedbirler alındığına dair İktisat ve Ticaret Vekilinden şifahi suali (6/322)	5
7. — Malatya Mebusu Tevfik Ünsalan'ın, işçiler için inşa ettirilen ve ettirilecek olan meskenlere dair şifahi sualine Çalışma Vekili Mümtaz Tarhan'ın şifahi cevabı (6/323)	6:11
8. — Sinob Mebusu Nuri Sertoğlu'nun, 23 Aralık 1956 günü Ankara'dan İstanbul'a giden resmî plâkalı kaptıkaçtı otomobilin hangi vekâlete aid olduğuna dair Başvekilden şifahi sualine Devlet Vekili Cemil Bengü'nün şifahi cevabı (6/315)	11:15
9. — Kocaeli Mebusu Turan Güneş'in, Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen ile Teşkilâtı Esasiye Encümeninin ne için toplan-	

	Sayfa
madıklarına dair Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisinden şifahi suali (6/324)	15
10. — Kocaeli Mebusu Cemal Tüzün'ün, 1951 senesinden beri Orman Fakültesinden ne kadar talebe mezun olduğuna, 1951 - 1956 senelerinde Amerika ve Avrupa'ya kaç yüksek orman mühendisi gönderildiğine ve bir omran mühendis mektebi veya koleji açılması hususunda ne düşünüldüğüne dair Ziraat ve Maarif Vekillerinden şifahi suali (6/325)	15
6. — Müzakere edilen maddeler	15
1. — Gelir Vergisi Kanununun 32 ve 89 ncu maddeleri hükümlerinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ile Kocaeli Mebusu Ekrem Alican'ın, Gelir Vergisi Kanununun 32 ve 89 ncu maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/473, 2/286)	15
2. — Mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kanunu lâyihası ve Çalışma Encümeni mazbatası (1/555)	15:22
B — Tahriri sual ve cevabı	23
1. — Malatya Mebusu Esat Doğan'ın, Ege ve Karadeniz'de tütün piyasasının bu yıl hangi ayda açılacağına ve geçen yıl tatbik edilen primin yükseltilmesinin düşünülüp düşünülmeyeceğine dair sualine Güm-rük ve İnhisarlar Vekili Hâdi Hüsman'ın tahriri cevabı (7/286)	23
7. — Arizalar ve telgraflar	23

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, Umumi, mülhak ve hususi bütçelerle idare edilen daireler ve belediyelerle İktisadi Devlet Teşekküllerinde ve bu idarelere bağlı kurum ve müesseselerde çalışanların siyasi faaliyette bulunmalarının önlenmesine dair kanun teklifinin, talebi üzerine geriverilmesi, kabul edildi.

Ruznamede bulunan kanun lâyihalarının suallerden önce görüşülmesine dair tahrir kabul edildi.

Islahı Hayvanat Kanununun 31 nci maddesinin tadiline ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine,

Sinai mülkiyetin himayesine mahsus 20 Mart 1883 tarihli Paris İttihadı Mukavelenamesiyle Ticaret eşyası üzerinde sahte mahreç işaretlerinin men'i hakkındaki 14 Nisan 1891 tarihli Madrid İtilâfnamesinin, 2 Haziran 1934 tarihli Londra tadillerinin tasdikine,

Hükümete teknik yardım teminine dair

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı arasında imzalanan (10 C) numaralı Ek Anlaşmanın tasdikine,

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı arasında imzalanan Hükümete teknik yardım teminine ait (10 B) numaralı Ek Anlaşmanın tasdikine,

Gümrük tarifelerindeki Eşya Tasnif Nomenklâtürüne mütedair 15 Aralık 1950 tarihli Brüksel Mukavelenamesine ait 1 Temmuz 1955 tarihinde Brüksel'de imza edilen Tashih Protokolünün tasdikine,

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı arasında imzalanan 15 numaralı Ek Anlaşmanın tasdikine,

21 Nisan 1956 tarihli Türk - Alman Muhtelit Komisyonu Protokolü ile aynı tarihte imzalanan 16 Şubat 1952 tarihli Türk - Alman Ticaret ve Tediye anlaşmalarıyla ilgili protokollerin ve ilişkilerinin tasdikine,

Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmında değişiklik yapılmasına,

Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmına ilâve yapılmasına dair kanunlarla,

Maarif Vekâleti teşkilât kadrolarıyla merkez teşkilâtı ve vazifeleri hakkındaki 2287 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair olan 4926 sayılı Kanuna ek Kanun kabul edildi.

Türkiye Cumhuriyeti ile Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti Hükümetleri arasında imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ile Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti arasında 15 Temmuz 1956 - 31 Ağustos 1957 dönemindeki mal mübadelelerine mütedair Protokol» ile eklerinin tsadığı hakkındaki kanun lâyihasının birinci müzakeresi bitirildi.

Trabzon Mebusu Emrullah Nutku'nun, baş-

ta Ankara ve İstanbul olmak üzere bazı şehirlerde ele alınan imar hareketlerine dair şifahi suali, Başvekil hazır bulunmadığından,

Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın Nusaybin ovasının sulanması için yapılacak tesisata dair Dahiliye, Maliye ve Nafia Vekillerinden şifahi suali, Maliye ve Nafia Vekilleri hazır bulunmadıklarından,

Burdur Mebusu Fethi Çelikleş'in, mal darlığı ve hayat pahalılığının önlenmesi ve fiyat politikasının gerçekleştirilmesi hususunda ne düşünüldüğüne, memleketin iktisadi ve içtimai düzenine dair Başvekilden şifahi suali, kendisi hazır bulunmadığından,

Diyarbakır Mebusu Yusuf Azizoğlu'nun, Amerika tarafından memleketimize gönderilen gıda maddelerinin tevzi şekli hakkında gazetelerde intişar eden haberlerin doğru olup olmadığına ve partilere eşit muamele yapılması hususunda ne düşünüldüğüne,

Milletvekilleri Seçimi Kanunundaki son taddilleri kaldıran kanun lâyihasının ne sebeple geri alındığına dair şifahi sualleri, Başvekil hazır bulunmadığından,

Denizli Mebusu Baha Akşit'in, el sanatlarının tekâmülü, küçük esnaf ile küçük sanat erbabı ve dokumacıların kalkındırılmaları hususunda ne gibi tedbirler alındığına dair İktisat ve Ticaret Vekilinden olan şifahi suali, vekil hazır bulunmadığından,

Malatya Mebusu Tevfik Ünsalan'ın, işçiler için inşa ettirilen ve ettirilecek olan meskenlere dair Çalışma Vekilinden şifahi suali, sahibi hazır bulunmadığından, gelecek İnikada bırakıldı.

1. II. 1957 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili
Tokad Mebusu
İhsan Baç

Kâtip
Van Mebusu
Muslih Görentaş

Kâtip
Antalya Mebusu
Attilâ Konuk

Sualler

Şifahi sualler

1. — Manisa Mebusu Hikmet Bayur'un, Amerika'dan geniş ölçüde ekonomik kredi sağlanıla-

cağı hakkındaki söylentiye dair şifahi sual takrirî Hariciye Vekâletine gönderilmiştir. (6/327)

2. — Muş Mebusu Şemsi Ağaoglu'nun, Muş

vilâyeti dâhilindeki nehir ve ırmaklar üzerinde köprüler inşa edilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair şifahi sual takriri Nafia Vekâletine gönderilmiştir. (6/328)

Tahriri sualler

1. — Sinob Mebusu Vehbi Dayıbağ'ın, Vezirköprü - Durağan, Boyabat - Taşköprü yolunun 1957 yılı faaliyet programına alınıp alın-

(madığına dair tahriri sual takriri Nafia Vekâletine gönderilmiştir. (7/291)

2. — Çorum Mebusu Hüseyin Ortakciođlu'nun, yeraltı sularından istifade için 1957 senesi bütçesiyle ne miktar tahsisat ayrıldığına ve Alaca kazasında etüdü yapılmakta olan baraja dair tahriri sual takriri Nafia Vekâletine gönderilmiştir. (7/292)

2. — HAVALA EDİLEN KAĞITLAR

Teklif

1. — Trabzon Mebusu Sami Orberk'in, Emirber ve seyis neferleri hakkındaki 203 sayılı Kanuna bir madde ilâvesine dair kanun teklifi (2/430) (Milli Müdafaa Encümenine)

Mazbatalar

2. — Siird Mebusu Suat Bedük'ün teşrii masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/387) (Ruznameye)

3. — Konya Mebusu Ahmet Koyuncu'nun, teşrii masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/406) (Ruznameye)

4. — Konya Mebusu Mekki Keskin, Siird Mebusu Suat Bedük ve İstanbul Mebusu Seyfi Gögen'in teşrii masuniyetlerinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/407) (Ruznameye)

5. — Zonguldak Mebusu Hakkı Hilâleli'nin teşrii masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/408) (Ruznameye)

6. — Burdur Mebusu Hüseyin Çimen'in teşrii masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/414) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,05

REİS — Reisvekili İhsan Bağ

KATIPLER : Muslih Görentaş (Van), Attilâ Konuk (Antalya)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız, efendim.
(Eskişehir mebuslarına kadar yoklama ya-

pıldı.)

REİS — Celseyi açıyorum, efendim.

4. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MÂRUZATI

1. — Sanayiînin kurulmasını, gelişmesini ve korunmasını sağlayacak gümrük kolaylıklarına dair kanun lâyihasının geriverilmesi hakkındaki Başvekâlet tezkeresi (1/567, 3/475)

REİS — Bir Başvekâlet tezkeresi var, okuyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
7. XI. 1956 tarihli ve 3642 sayılı yazımızla

takdim edilmiş olan sanayiın kurulmasını, gelişmesini ve korunmasını sağlayacak gümrük kolaylıklarına dair kanun lâyihasının iadesine müsaade buyurulmasını saygılarımla arz ederim.

Başvekil Y.
Samet Ağaoglu

REİS — Geriverilmiştir, efendim.

2. — *Çanakkale Mebusu Servet Sezgin'in, Ordu mensuplarıyla Emniyet Umum Müdürlüğü ve gümrük muhafaza ve muamele sınıfı kadrolarında çalışanlara birer er tayını verilmesi hakkındaki 4367 sayılı Kanununun 6706 sayılı Kanunla muaddel birinci maddesinin tadili hakkın-*

daki kanun teklifinin geriverilmesine dair takriri (2/329, 4/268)

REİS — Okuyoruz, efendim.

Yüksek Reisliğe

Ordu mensuplarıyla Emniyet Umum Müdürlüğü ve gümrük muhafaza ve muamele sınıfı kadrolarında çalışanlara birer er tayını verilmesi hakkındaki 4367 sayılı Kanununun 6706 sayılı Kanunla muaddel 1 nci maddesinin tadili hakkındaki kanun teklifimin geriverilmesini arz ve rica ederim.

Çanakkale
Servet Sezgin

REİS — Geriverilmiştir, efendim.

5. — SUALLER VE CEVAPLAR

A — ŞİFAHİ SUALLER VE CEVAPLARI

1. — *Trabzon Mebusu Emrullah Nutku'nun, başta Ankara ve İstanbul olmak üzere bâzi şehirlerde ele alınan imar hareketlerine dair Başvekiliden şifahi suali (6/309)*

REİS — Emrullah Nutku buradalar mı?

EMRULLAH NUTKU (Trabzon) — Buradayım.

REİS — Başvekil olmadığı için gelecek İnikada talik ediyoruz.

2. — *Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın, Nusaybin ovasının sulanması için yapılacak tesisata dair Dahiliye, Maliye ve Nafia Vekillerinden şifahi suali (6/314)*

REİS — Arslan Bora buradalar mı?

ARSLAN BORA (Tunceli) — Buradayım.

REİS — Maliye ve Nafia Vekilleri yoktur. Gelecek İnikada bırakıyoruz.

3. — *Burdur Mebusu Fethi Çelikbaş'ın, mal darlığı ve hayat pahalılığının önlenmesi ve fiyat politikasının gerçekleştirilmesi hususunda ne düşünüldüğüne, memleketin iktisadi ve içtimai düzenine dair Başvekiliden şifahi suali (6/320)*

REİS — Fethi Çelikbaş buradalar mı? (Yok sesleri)

REİS — Soru sahibi ikinci defa bulunmadığı için soru düşmüştür.

4. — *Diyarbakır Mebusu Yusuf Azizoğlu'nun, Amerika tarafından memleketimize gönderilen gıda maddelerinin tevzi şekli hakkında gazetelerde intişar eden haberlerin doğru olup olmadığına ve partilere eşit muamele yapılması hususunda ne düşünüldüğüne dair Başvekiliden şifahi suali (6/307)*

REİS — Yusuf Azizoğlu buradalar mı?

YUSUF AZİZOĞLU (Diyarbakır) — Buradayım.

REİS — Başvekil olmadığı için soru gelecek İnikada bırakıyoruz.

5. — *Diyarbakır Mebusu Yusuf Azizoğlu'nun, Milletvekilleri Seçimi Kanunundaki son taddilleri kaldıran kanun lâyihasının ne sebeple geri alındığına dair Başvekiliden şifahi suali (6/312)*

REİS — Aynı sebeple gelecek İnikada bırakıyoruz.

6. — *Denizli Mebusu Baha Akşit'in, el sanatlarının tekâmülü, küçük esnaf ile küçük sanat erbabı ve dokumacıların kalkındırılmaları hususunda ne gibi tedbirler alındığına dair İktisat ve Ticaret Vekilinden şifahi suali (6/322)*

REİS — Baha Akşit burada mı? (Burada sesleri) İktisat ve Ticaret Vekili olmadığı için gelecek İnikada bırakıldı.

7. — *Malatya Mebusu Tefik Ünsalan'ın, işçiler için inşa ettirilen ve ettirilecek olan meskenlere dair sualine Çalışma Vekili Mümtaz Tarhan'ın şifahi cevabı (6/323)*

REİS — Tefik Ünsalan buradalar mı? (Burada sesleri) Çalışma Vekili de burada, takririni okuyoruz, efendim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın Çalışma Vekili tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına delaletlerinizi saygılarımla rica ederim.

Malatya
Dr. Tefik Ünsalan

Sayın Çalışma Bakanı Mümtaz Tarhan muhtelif münasebetlerle üç sene zarfında 70 milyon lira sarfiyle 10 bin işçi evi yaptırılarak 70 bin işçi ailesini sıhhi ve modern şartları haiz meskene kavuşturduklarını beyan buyurmuşlardır.

Bu rakamların içine Millî Müdafaa Bakanlığının, İktisadi Devlet Teşekküllerinin ve diğer müesseselerin yaptırdıkları evler dâhil olmadıklarına göre :

1. Sayın Bakanın inşa edildiğini müjdelediği bu 10 bin ev hangi illerde hangi tarihlerde ve ne kadar sayıda inşa edilmişlerdir?

2. Bu evlerin her biri kaçar odalıdır? Ve vasatı olarak kaçar liraya mal olmuştur?

3. İnşası bitmiyen ve inşa edilmekte olan kaç ev vardır. Nerelerdedir, ve ne zamana kadar ikmal edilmiş olacaktadırlar?

4. İşçi Sigortalılarına mensup her işçiyi bir ev sahibi yapmak için program var mıdır? Varsa kaç sene zarfında tahakkuk ettirilecektir?

5. Sayın Vekil 10 bin evde 70 bin işçi ailesinin modern ve sıhhi meskenlere kavuşturulduğunu resmen ifade ettiklerine göre beher evde 7 ailenin oturması Bakanlıkça modern ve sıhhi bir iskân usulü olarak telâkki edilmekte midir?

REİS — Çalışma Vekili.

ÇALIŞMA VEKİLİ MÜMTAZ TARHAN
(Ankara) — Muhterem arkadaşlarım, Malatya Mebusu sayın arkadaşım Dr. Tefik Ünsalan'ın sorularına sıra ile cevaplarımı arz ediyorum :

1. İnşa edilen işçi meskenlerinin inşaat tarihleri ile nerelerde inşa edildikleri hakkındaki sualine cevabı

1.	Ankara'da	332+1945-1956	senelerinde
2.	İstanbul'da	1 019	1953-1956 »
3.	İzmir'de	100	1955 »
4.	Bursa'da	195	1955-1056 »
5.	İzmit'te	78	1955-1956 »
6.	Mersin'de	42	1956 »
7.	Konya'da	81	1955 »
8.	Amasya'da	34	1956 »
9.	Kayseri'de	361	1955-1956 »
10.	Tokad'da	60	1955 »
11.	Adana'da	49	1955 »
12.	Aydın'da	260	1956 »
13.	Eskişehir'de	270	1956 »
14.	Zonguldak'ta	200	1956 »
15.	Etibank topluluğu	1 330	1956 »
16.	Şeker topluluğu	1 060	1953-1956 »
17.	Muhtelif yerlerde	3 223	

olmak üzere ceman 8 701 evin inşaatı ikmal edilmiş ve işçilerimizin istifadelerine arz olunmuştur.

İnşaatı tamamlanmış olup da cam ve sıvası temin edilemediği için tamamen içine girilmemiş ve bu küçük eksiklikleri önümüzdeki yılın ilk aylarında ikmal edilecek olan 2 345 evi de bu rakama ithal edecek olursak 1957 senesinin inşaat mevsiminin hemen ilk aylarında 11 046 meskenin işçilerimize tevdi edilmiş olacağı görülür.

İkinci sorunun cevabı : İşçi meskenlerinin oda adedleriyle maliyetleri.

Yukarıda tadad edilen meskenlerden 111 i bir oda bir hol ve sair müstemilâtı, 951 i 4 - 5 odalı, geri kalanları da 2 - 3 odalıdır.

Bir odalıların maliyeti vasatı 6 000 lira, 2 - 3 odalı olanların vasatı maliyetleri 11 300 liradır. 4 odalıların 13 . 500, 5 odalılarınkı de, (miktarı çok mahduttur) vasatı maliyetleri 25 000 liradır.

Üçüncü sorunun cevabı : İnşa edilmekte olan ve mühim bir kısmı 1957 senesinde ikmal edilecek işçi evleri şunlardır,

1.	Ankara'da	175	1957
2.	İstanbul'da	1 594	1957
3.	İzmir'de	179	1957
4.	Hereke'de	60	1958
5.	Kayseri'de	64	1957
6.	Adana'da	118	1957
7.	İzmit'te	68	1957

8. Mersin'de	54	1957
9. Alpullu'da	32	1957
10. Samsun'da	166	1957
11. Erzurum'da	27	1958
12. Karabük'te	58	1957
13. İskenderun'da	49	1958
14. Sakarya'da	11	1958
15. Malatya'da	168	1958
16. Muhtelif yerlerde	266	1958
17. Balıkesir'de	52	1958
18. Gaziantep'de	60	1958
19. Zonguldak'ta	346	1958

3 647 Yekûn

Bunlardan mühim bir kısmı 1957 iptidalarında, diğer bir kısmı ise, 1957 de ve muhtemelen 1958 iptidalarında inşası tamamlanmış olacaktır.

Bu rakamlara, muamelesi tekemmül ettirmiş olup da kredileri açılmak üzere bulunan 1 720 ev dâhil değildir.

İşçilerin ev sahibi olmalarını temin edecek bir plânın mevcud olup olmadığı hakkındaki 4 ncü sorunun cevabı :

Mer'i İhtiyarlık sigortası Kanunumuza göre, ihtiyarlık sigortası fonlarının % 25 nin işçi meskenleri inşaatına verebilecek kredilere tahsis edildiği malûmdur. Bu fonlar hemen her sene sigortalı işçilerimizin artışları ile mütenasip bir surette çoğalmaktadır. Bunlar 1955 te 47 milyon iken, 1956 da 70 milyona baliğ olmuştur. 1957 senesinde 105 milyona çıkacağı tahmin edilmiştir. Bu rakamlara ve maliyet fiyatlarına göre işçi meskeni inşasına devam olunacaktır.

Bunlardan başka mülkiyeti İşçi Sigortalılarına aid olmak üzere işçi tipi ve ucuz kirali ev veya apartman yapılması da düşünülmektedir. Böylelikle daha çok sayıdaki işçilerimizin daha kısa bir zaman içinde sıhhi meskenlerde ikametleri temin edilmiş olacaktır.

Ayrıca elde edilen tecrübelerden de faydalanılarak işçi meskenleri inşasının ayrı bir organizasyona bağlanması için yeni tasavvurlarımız mevcuttur. Bu hususta hazırladığımız bir kanun tasarısı ile de Yüksek Meclise yakında geleceğimizi ümitlenmekteyiz.

Beşinci sorunun cevabı :

10 bin evde 70 bin aile barınacak değildir. Sayın soru sahibi arkadaşımın aile fertlerini bir

aile olarak tasavvur etmeleri ve benim ifadem bu mânada ele almaları hatalıdır.

10 bin işçinin beherinin 5 - 7 nüfus itibar edilerek 10 bin işçi ailesine mensup 50 - 70 bin kişinin sıhhi ve elverişli meskenlere kavuşmakta oldukları söylenmiştir. Yoksa yaptığımız evlerin her birinde 7 şer aile ikamet edeceği ne söylenmiştir, ne de söylenebilir.

TEVFİK ÜNSALAN (Malatya) — Aziz arkadaşlarım, Vekil Beyi dikkatle dinledim. Şunu itiraf edeyim ki, konuşmaları bendenizi tatmin etmedi. Benim için esas olan 29 Kasım 1956 da Akkopru de işçiler için yapılacak olan blok apartmanlardan birincisinin henüz ihalesi dahi yapılmadan temel atma töreninde, Sayın Vekilin söylediği nutuktur. Esas budur.

İHSAN GÜLEZ (Bolu) — Bu söylediğin esas değil....

REİS — Müdahale etmeyin, efendim.

TEVFİK ÜNSALAN (Devamla) — Bu nutukta, «Bir senelik zaman zarfında 70 milyon lira sarf edilmek suretiyle 10 bin işçi evi inşa edilerek 10 bin işçi ailesinin sıhhi ve modern şartları haiz meskene kavuşturulacağı, bu rakamların içerisinde Millî Müdafaa Vekâletinin işçileri için yaptırdığı evlerle İşletmeler Vekâletine bağlı İktisadi Devlet Teşekkülleri ve diğer müesseselerin işçileri için yaptırılan evlerin dâhil olmadığını ifade etmişlerdir.» Benim etüdlerime göre Çalışma Bakanlığının İşçi Sigortaları Kurumu tarafından yapılan ev adedi 3 bini dahi geçmemektedir.

Şimdi, Sayın Bakan 10 binden (8 700) e düşümler. Size bunları misalleriyle ispat edeceğim. 10 bin ev yapılmadı. Sayın Bakan «İstanbul'da 1949 ev yapıldı» dediler. Halbuki İstanbul'da içine girilen ev adedi 544 tür. «İzmir'de 155» dediler; halbuki İzmir'de içine girilen ev adedi 100 dür. (Soldan; «zaten 100 dendi» sesleri). Arkadaşlarımın ikazlarına teşekkür ederim, özür dilerim. «Eskişehir'de 277» dediler, halbuki burada yapılan evlerin adedi 241 dir ki, bunun da ancak bir kısmının içine girilebilmiştir. Ayrıca bu evlerin suyu, kanalizasyon ve elektrik tesisatı dahi yapılmamıştır. Ankara'da galiba 374 dediler; halbuki 32 ev yapılmıştır. Bu misalleri uzatarak kıymetli zamanlarımızı almak istemiyorum. Bütün bunlar, Sayın Bakanın ne kadar tezatlar içine düştüğünün açık birer delilidir. Sayın Bakan 10 000 rakamını doldurmak için bütün memurlarını faaliyete geçiriyor. İktisadi Devlet Teşekkülleriyle

diğer müesseselerde eski devirlerden beri yapılmış ne kadar baraka, lojman ve ev varsa hepsini listeye ithal etmiştir.

HAKKI KURMEL (Kayseri) — Nereden biliyorsunuz?

TEVFİK ÜNSALAN (Devamla) — Biliyorum arkadaşlar; bilmesem söylemem.

Evet beyefendiler, Devlet dairelerine demirperde yaptırdığımız değil mi? (Soldan gürlütüler)

On bin evin yapılmadığının ikinci bir delili; on bin eve 70 milyon lira sarf etmiş olmalarını söylemeleridir. Evvelâ, 70 milyon lira sarf edilmiştir. 70 milyon lira, İşçi Sigortaları Kurumunun işçi meskenleri inşaatı için Emlâk Kredi Bankasından istikraz ettiği bir paradır. Bu paranın bir kısmı arsa, bir kısmı inşa halindeki evler için, bir kısmı da ikmal edilmiş evlere sarf edilmiştir.

Hal böyle iken bir an için 70 milyon lira sarf edilmiş olduğunu kabul etsek her modern ev vasatı 7 bin liraya çıkıyor demektir ki, bugün buna imkân yoktur. Çünkü İşçi Sigortalarının evleri vasatı 14 - 16 bin lira civarında bulunduğuna göre on bin evin inşaatı için vasatı olarak 150 milyon lira sarf edilmesi iktiza eder.

10 bin ev yapılmadığının üçüncü bir delili de, Sayın Bakanın bir sene evvel yaptıkları bir konuşmada «işçi evlerine sarf edilen para bilfiil 49 milyon liradır. Bu, 1956 programında 73 milyon liraya çıkacaktır. 3 000 küsur ev bugün fiilen bitmiştir. 4 000 ev de hali inşadadır. Önümüzdeki mevsimde bunlar da evlerine geçecektir.» demişlerdir.

Vekil Beyin beyanatı aynen kabul edilse bile, ev miktarı ceman 7 000 den ibaret kalmış olacaktır. Bugünkü iddiaya göre 1956 yılında 7 000 ev yapılmış oluyor. Bu 7 000 ev bir senede ikmal edilsin, içerisine işçi aileleri yerleştirilsin de hiç kimsenin haberi olmasın, açılış törenleri yapılmasın, ziyafetler verilmesin, taklar kurulmasın, bu mevzu günlerce radyo ve gazeteleri, işgal etmesin! Şayet bunların nerelerde yapıldığını gösteren listeleri Bakan Bey okurlarsa öğrenir ve memnun oluruz. (Okudu, okudu sesleri)

Beyefendi bir sene diyorum. Geçen sene burada 4 bin ev diyorlardı, bugün 10 bine çıkıyor. Şimdi bu delilimizle de 10 bin evin yapılmadığını Bakan Beyin ifadelerinden açıkça öğrenmiş bulunuyoruz.

Sayın arkadaşlar, Bakan Beyin ifade ettiği 70 bin işçi ailesinin bu 10 bin modern evde oturduğu meselesine gelince: Bu durumda her evde vasatı 7 işçi ailesi oturuyor, demektir. Bir aile ana, baba ve bir çocuk olarak kabul edilse, («Analar, babalar; kardeşler de var,» sesleri) artık bu evleri düşünün. Hal böyle iken İşçi Sigortalarının yaptığı evler âzami 3 oda bir hol, ekserisi de bir oda bir holdür. Bir aileyi vasatı olarak 4 nüfus kabul edersek 3 odada 22 - 25 nüfus, tek odalılarla da bir odada en az 12 nüfus yatacak demektir. Bunun sıhhi olduğunu Vekil Bey nasıl kabul ediyor, doğrusu ben şaşıyorum.

Vaziyet böyle iken Vekil Bey neden böyle konuşuyor, sebebi malûm. 1954 yılında seçimlerin arifesinde bir bakan-çıkıp «Senede 10 bin işçi evi yaptıracağız.» dedi. Bunun imkânsız olduğunu söyliyene iki seneden beri etüd yapıyoruz, katı olarak imkân dâhilindedir, demişlerdi. Demokrat Parti mensupları bütün işçileri kısa zamanda birer çatı sahibi yapıyorlardı. İşçiler sevindiler, akrabaları sevindi ve nihayet Türk milleti sevindi. Seçimlerde işçiler Demokrat Partiye rey verdiler. Şimdi görüyoruz ki, 3 senede 30 bin yerine sadece 3 bin ev yapmışlar. Bu durumda işçileri kendi taraflarına toplamak için yeni bir ümit ışığı açmak lâzım. O ümit ışığını da Vekil Bey yaktı. Ev adedini senede 10 bine indirdi. Fakat istikbalde daha çok ev yapacağını vadetmekle beraber her eve bir aile yerleştireceği yerde 7 aile yerleştirdi.

TEVFİK İLERİ (Samsun) — Atıyorsunuz.

TEVFİK ÜNSALAN (Devamla) — Atmıyorum Beyefendi, Zafer gazetesi burada. (Sağdan, güllüşmeler)

REİS — Hatibe müdahale etmeyin. Devam edin beyefendi.

TEVFİK ÜNSALAN (Devamla) — Vakit kalırsa okuyacağım, sonunda.

Bu söze inanan her işçi üç senede 70 bin aile modern ve sıhhi bir eve kavuştuğuna göre beş altı sene zarfında ben de bu evlerden birine kavuşacağım diye hayalinde apartman kuracaktır ve 1958 de reyini D. Partiye verecektir.

Şimdi arkadaşlar Demokrat Parti mensupları, bakan da başta olduğu halde, konuşmalarında, vaitlerinde, kısa zamanda işçilerin bir çatı sahibi olacağını söylüyorlar. Bakan beyin

verdiği bu rakamın doğru olduğunu kabul etsek dahi İşçi Sigortaları haricindeki iki üç milyon işçiyi nazarı itibara almayarak yalnız 600 000 işçiyi ev sahibi yapmak için tam 180 sene, benim bildiğime göre ise 600 seneye ihtiyas vardır. Demokrat Parti iktidarı her 4 sene için seçildiğine ve çalıştıkları metot da bütün millete artık belli olduğuna göre hangi sihrî kuvvetlere dayanarak işçileri kısa zamanda ev sahibi yapacak?

Aziz arkadaşlar, işçilerin mesken dâvası başlıbaşına en önemli sosyal dâvalarımızdandır. Memleketin gerçek kalkınması, istihsalin artması sosyal güvenlik dâvalarının halline bağlıdır. İşçi meskenleri dünya mesken meselelerinde büyük problemlerin ana kuvvetlerini teşkil ettiği halde bizde gereği kadar buna önem verilmemiştir. Cılız bir şekilde işe başlanmış olmasından dolayı birçok tarafları aksamaktadır.

İşçi meskenlerinin yapılmasında esasen Çalışma Vekâletinin ve Hükümetinin övünmesini icabettirecek en ufak bir husus dahi mevut değildir. Zira bugün yapılan evler, 2 Haziraan 1949 da çıkarılan İhtiyarlık Sigortası Kanununa göre işçi ile iş verenin müştereken İhtiyarlık Sigortasına ödedikleri pirimlerle, otomatik olarak mesken kredisi fonundan ayrılan paralarla yapılmaktadır.

ABİDİN POTUOĞLU (Eskişehir) — 1949 da mı bulduk bu paraları?...

TEVFİK ÜNSALAN (Devamla) — Evet Beyefendi...

İşçi Sigortası aldığı paralarla yaşar, Hükümetin en ufak bir dahli yoktur. İşçi Sigortaları işçilerden aldığı pirimlerle kurduğu tesislerle memleket dâvasının mühim bir kısmını üzerine almaktadır. Bu suretle işçi ve iş verenlerin imkânlarıyla kurulacak olan bu tesisleri Hükümetin sırf kendi himmet ve gayretleriyle yapılmış gibi bu zümre üzerinde bir minnettarlık hissi yaratmaya çalışması cidden şayanı hayrettir.

TEVFİK İLERİ (Samsun) — Kaç sene beri geliyorsun Meclise? İlk defa görüyorum seni. (İşçilerle aramıza girme, sesleri)

TEVFİK ÜNSALAN (Devamla) — Ayıptır Tefvik İleri Bey!..

TEVFİK İLERİ (Samsun) — Dört senede ilk defa geldin, nereden bileceksin?... (Soldan, mebusluk böyle olmaz, sesleri)

REİS — Karşılıklı konuşmayın efendim.

TEVFİK ÜNSALAN (Devamla) — Kurum kendi gelirlerini Vekiller tarafından birtakım aşırı müdahalelerle yapmadan serbestçe kullanma imkânlarını bulsaydı işler daha ileri gitmiş, daha çok ve daha temiz evler yapılmış olurdu. Çalışma Bakanlığı şunları yapsaydı belki övünmeye hak kazanırdı. İşçi Sigortalarının masraflarına Devlet iştirak etseydi ev yaptırıcılara kolaylık gösterilmiş olsaydı, inşaat malzemelerini ucuz ve kolayca sağlayabilseydi o vakit övünmeye hak kazanırlardı.

REİS — Vakit tamamdır, efendim.

TEVFİK ÜNSALAN (Devamla) — Zafer gazetesinden Vekil Beyin beyanatını okuyacaktım. Reis Bey vaktin tamam olduğunu bildirdikleri için maalesef okuyamıyacağım.

REİS — Çalışma Vekili.

ÇALIŞMA VEKİLİ MÜMTAZ TARHAN (Ankara) — Muhterem arkadaşlarım, Demokrat Parti iktidarı işçi, patron, tüccar, esnaf, memur, subay 25 milyon Türk vatandaşına hizmet yapmak aşkının heyecanı içindedir. (Soldan, bravo, sesleri) Yaptığı hizmetlerin hiçbirinde rey avcılığı diye bir mesele bahis mevzuu değildir. Vatandaş yapılan hizmetleri kendi vicdanında mehenke koyar ve kime rey vereceğini bilir. Biz hizmeti, ivazsız olarak, bir vazife diye ifa ediyoruz. Ve buna kendimizi borçlu addediyoruz.

Arkadaşımızın daha evvel hazırladığı, rakamlara dayanan bir sorunun cevabını almadan hazırladığı ve belki de okuma tarzına göre, bir başkası tarafından hazırlanıp yazıldığı (Soldan, bravo sesleri, alkışlar, ihtisastan vakit bulamamıştır, sesleri) kekeliyerek okumasından anlaşılan cevabını mutlaka vermek için buraya gelmiş olduğu görülüyor. Eğer arkadaşımız ihtisas yapmak için hastanede geçirdiği zamanından yarım saatini ayırıp Vekâlete gelir ve söylediğim ve zapta geçen ve huzurunuzda yanlış ifadesine imkân olmıyan rakamları dosyalarından tetkik edebilir. Bu arzuyu izhar buyurmuş olsalardı ben bütün dosyaları kendisine açmaya âmade olduğumu arz ederim. (Soldan, bravo, sesleri).

VACİD ASENA (Balıkesir) — Tahsisatını almak için 59 günde bir gelir.

SIRRI ATALAY (Kars) — Kolejlilerdeki beyanı ne yapmalı?

REİS — Karşılıklı konuşmayın, hatibin sözünü kesmeyin, efendim. İhtar ediyorum. Devam ediniz.

ÇALIŞMA VEKİLİ MÜMTAZ TARHAN (Devamla) — Arkadaşlarım, eğer sıva gibi, cam gibi küçük eksiklikleri de bitmiş diye ifade etmek isteseydim, o gün Varlık Mahallesi'nde temelini attığımız işçi evleri münasebetiyle yaptığım konuşmam sırasında 11 400 ev yapılmıştır, derdim. Bu usule riayet ederek Nisan ayında bitmesi muhakkak olan 2 000 küsur ev yapılmıştır diye ifade etmemek suretiyle hakikata daha ziyade sadık kalmayı tercih ettim. Arkadaşlarım, gülünç denecek derecede bir mesele ile karşılaşmaktayız. Soru sahibi arkadaşım belki doktor oldukları için rakamlar ile ünsiyeti olmadığı anlaşılıyor. (Soldan gülüşmeler) Fakat şunu arz edeyim ki, ben Varlık Mahallesi'nde verdiğim beyanattımda şöyle dedim : 10 bin işçi evi yaptık. Her işçi evinin 5 ilâ 7 nüfusu olduğuna göre 50 ilâ 70 bin işçi ailesi yani 50 - 70 bin kişi sağlık şartlarını haiz meskene kavuştu, dedim. Eğer kendilerinin anladığı mânada söylemiş olsaydım, her işçi ailesi 5 ilâ 7 nüfus olduğuna göre 350 bin ev yaptık derdim. Rakamların belâgati karşısında mantık silsilesinin insanı götürüleceği nispetler, sayın Tevfik Ünsalan'ın anlamak istediği nispetlerdir.

Arkadaşlarım, yaptığımız evlerden ve harcadığımız paralardan başka nerede ise sinema binalarının veya o civardaki okulların yapılmamasını dahi benden soracaklardır. Birçoklarının yolları, kanalizasyonu ve sairesi dahi yapılmıştır.

Arkadaşlar, İşçi kooperatifleri, işçi meskenlerinin inşasını organize eder, işçi sigortaları bunları fevkalâde dun bir faizle finanse eder, plânsmanını yapar. İşçi evleri inşa edilir. Burada ayrıca işçilerin de yaptıkları ev tiplerine göre katılma payları vardır. İşçiler % 10, hattâ % 20 nispetinde parasını peşin ödiyerek ev inşaat maliyetlerine bizzat iştirak ederek inşaat masraflarına katılırlar. Bu itibarla 70 milyon fiilen bu işi karşılamak için sarf edildiği sabit olur. Bu arkadaştan tekrar rica ediyorum, Vekâlete teşrif etsinler, dosyalarımız emirlerine âmadedir. Kaç kooperatif vardır, nerelerdedir, kendilerine arz edeyim. Her biriniz ismini saydığım şehir ve kasabaların mebuslarısınız. Huzurunuzda yanlış malûmat arz etmek kimsenin

haddi değildir. (Soldan alkışlar ve bravo sesleri)

REİS — Tevfik Ünsalan.

TEVFİK ÜNSALAN (Malatya) — Aziz arkadaşlar, Sayın Bakan, zayıf insanların telâşi içinde konuştular. (Soldan, gürültüler) Sinirli ve asabi idiler. (Soldan, A A A. sesleri) Şimdi evvelâ, sizlere Zafer gazetesini okuyorum: Üç senelik bir zaman içinde 70 milyon lira sarf edilmek suretiyle 70 bin işçi ailesine, sıhhi ve modern şartları haiz (Soldan, tamam, tamam sesleri) evlere kavuşmuştur. 70 bin aile, beşer kişiden 350 bin kişi eder. (Soldan, gürültüler)

REİS — Müsaade buyurunuz, hatibin sözünü işitemiyoruz.

TEVFİK ÜNSALAN (Devamla) — Arkadaşlar, Sayın Bakan benim ihtisasa devamımdan bahsetti. Ben ihtisasa devam ediyorum ama, Meclis'teki vazifeme de muntazam devam ediyorum. Sayın Bakan da asli vazifesini bırakıp hocalık yapmasa, Bakanlık vazifesini bihakkin yapsa, bu işler belki aksamazdı. Sayın Bakan niçin öğretmenlik yapıyor.

Bakınız size bir misal arz edeceğim, Ankara'da 274 işçi evi yapılmıştır, dediler. Gidelim tetkik edelim, hakikaten Uleyis Kooperatifine aidolan bu işçi evleri, buyurdıkları gibi yapılmış ve 274 aile evlere girmiş midir? Bu evler daha henüz yapılmaktadır ve içerisine hiçbir aile girmemiştir. Bakan, girilmiş olarak gösteriyor. Diğer taraftan bu evler 12 ilâ 16 bin liraya ihale edilmiştir. Fakat kooperatife zamanında kredi v. s. imkânları verilmediği için hem birer oda aşağısına inşaat yapılmış, hem de yapılan kooperatif evlerinin beherinin 24 bin liraya ihale edilmesine sebeb olmuşlardır. Yani 12 - 16 bin lica nerede, 24 bin lira nerede? Eğer Sayın Bakan vazifesini yapsaydı buradaki işçi vatandaşlar % 50 bir zarar görmezlerdi.

Aziz arkadaşlar, Bakan şöyle oldu, ben böyle oldu diyorum. Meselâ İstanbul'da bin küsur ev yapıldı, diyorlar. (Soldan, gidip sayalım sesleri, gülüşmeler) Olur, gidip sayalım, kooperatifler bellidir. İstanbul'daki evlere bakalım : İstanbul'da içine girilen evlerin sayıları şunlardır : İstanbul Sendikalar Birliği Yapı Kooperatifi 200, Bakırköy Sümerbank İşçileri Yapı Kooperatifi 114, İstanbul Liman, Dok İşçileri Yapı Kooperatifi 108, İstanbul Havagazı Yapı Koo-

peratifi 78, Beykoz Yapı Kooperatifi 54, ceman 544. (Soldan, rakamları iyi biliyorsun sesleri)

Doktor rakamları bilmezse, kim bilir.

Ben bir mebus olarak şahsiyetimi ortaya koyuyorum. Eğer dediğim rakamlar doğru değilse ben mebusluktan istifa ederim, ya kendileri?... (Sağdan, alkışlar)

REİS — Sual cevaplandırılmıştır.

8. — *Sinob Mebusu Nuri Sertoğlu'nun, 23 Aralık 1956 günü Ankara'dan İstanbul'a giden resmî plâkalı kaptıkaçtı otomobilin hangi vekâlete aidolduğuna dair Başvekiliden olan sualine Devlet Vekili Cemil Bengü'nün şifahi cevabı (6/315)*

REİS — Nuri Sertoğlu buradalar mı, efendim? (Burada sesleri) Başvekil namına Devlet Vekili Cemil Bengü cevap vereceklerdir.

Takriri okuyoruz, efendim.

28 . XII . 1956

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

23 Aralık 1956 Pazar günü akşamı kırmızı Ankara plâkalı ve vekâletlerden birine aidolduğu bildirilen bir kaptıkaçtı otomobilin içindeki üç yolcuğu İstanbul'a götürdüğü ve saat 18,40 da Gebze ile İstanbul arasında çarpışan iki otobüsün bulunduğu mevkie geldiği ve verilen işaret üzerine durduğu sırada, miktarı 25 i bulan yaralılarından birkaçını olsun ilk ulaşacakları sağlık müessesesine yetiştirmeleri şoförden ve yolculardan rica edildiği halde, bu talepleri ret ve kazaya alâkasız kalarak yollarına devam ettikleri iddiası matbuata intikal etmiş bulunmaktadır. Hâdise iddia edildiği gibi ise :

1. Bildirilen tarihte Ankara'dan İstanbul'a giden bu resmî plâkalı otomobil hangi vekâlet veya daireye aittir?

2. Hâmil olduğu söylenen 3 yolcu kimler idi ve ne gibi bir işin veya hizmetin ifası için bu seyahoti yapmışlardır?

3. Ankara'dan İstanbul'a günün muhtelif saatlerinde umumi devlet vasıtaları gidip gelmekte iken, resmî otomobil ile karayolunun tercih edilmesindeki mücbir sebepler nelerdir? Ve bu, vasitanın tahsis maksatlarına ne derece uygundur?

4. Yolda kendilerinden yardım istiyen kazazedelere karşı lâkayt kalınmış olmasının va-

tandaşlık ve halka hizmet telâkkileriyle telifi mümkün müdür?

Bu hususların Sayın Başvekil tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına delâletlerini saygularıyla rica ederim.

Sinob

Nuri Sertoğlu

REİS — Başvekil adına Devlet Vekili Cemil Bengü.

BAŞVEKİL ADINA DEVLET VEKİLİ CEMİL BENGÜ (Ordu) — Muhterem arkadaşlar; Sinob Mebusu Nuri Sertoğlu arkadaşımızın suallerine arzı cevabediyorum. Hâdise hakkında yaptığımız soruşturmalara rağmen Cumhuriyet gazetesinde intişar eden yazıda bahsi geçen trafik kazası sırasında hâdise mahallinden resmî plâkalı bir kaptıkaçtının yaralılarla ilgilenmeden geçip gittiği hakkında bir malûmat elde edilememiştir. Binaenaleyh mezkûr yazının sıhhatini tesbit etmek mümkün olamamıştır. Sayın soru sahibinde müspet malûmat mevcut ise ve bunları bize verirse hâdise üzerinde istilzam edeceği ehemmiyetle durulacağı muhakkaktır.

REİS — Nuri Sertoğlu.

NURİ SERTOĞLU (Sinob) — Muhterem arkadaşlarım; cevap vermek nezaketinde bulunan Sayın Cemil Bengü arkadaşımıza teşekkür ederim.

Fakat görülüyor ki, mevzu bahsolan hâdisenin faili araba bulunmamıştır. Sorumda müspet olan ve şüphe ve tereddüde mahal bırakmıyacak kadar tesbit edilmiş bulunan bu hâdisenin, otomobilin şu numarayı taşıyan arabadır ve içindekiler de şunlardır, şu maksatla Ankara'dan İstanbul'a gitmişlerdir demek mevkiinde bulunmadıkları anlaşılıyor. Bu da gösteriyor ki, sorumun bir yerinde, de işaret ettiğim gibi, hâdise iddia edildiği tarzda ise bu araba hangi vekâlet ve daireye aittir, içindekiler kimlerdir ve niçin gitmişlerdir? Bunu ben de öğrenmek ihtiyacıyla Hükümetin dikkatine arz etmiştim. Görülüyor ki, Hükümet bu arabayı, aradan bir aya yakın bir zaman geçmiş olmasına rağmen, bulmaya, ortaya koymaya muktedir olamamıştır. (Soldan, Allah Allah sesleri) Bundan şu neticeyi çıkarmak mümkündür: Demek ki, bu vasıta, vazifeli ve bir iş ve hizmetin ifası için Ankara'dan İstanbul'a giden bir va-

sıta değildir. Hafta tatilini geçirmek için böyle bir Devlet vasıtasını da buradan yüzlerce kilometre mesafeye kadar götürmekte beis görmeyecek derecede lâübalı insanların binip gittikleri bir vasıtaadır. (Soldan, gürültüler)

REİS — Efendim, hatibin sözünü kesmiyelim.

NURİ SERTOĞLU (Devamla) — Sayın arkadaşlar; sorum, bir vazifenin ifası için sorulmuştur. Hükümeti ikaz için sorulmuştur ve Hükümeti bu yazı münasebetiyle kendi iktidarında olmıyan ve malûmatı dışında bulunan, istihbaratı dışında bir nevi kaçak seyrüseferler vakasına bu vesile ile ıttıla kesbetmesini temin için sorulmuştur. Bundan sonra bu gibi hâdiselere sebebiyet verilmemesi içi sorulmuştur. Binbir fedakârılık karşılığı bütçeye koyduğumuz Devlet vasıtalarının bu şekilde ve lâübalice heder edilmemesi, israf edilmesine imkân verilmemesi için sorulmuştur.

Muhterem arkadaşlar; 1956 bütçesine konulan Devlet nakil vasıtaları tahsisatının yekûnu 12 milyon 400 bin küsur liradır. 1957 bütçesine konulan miktar da bundan aşağı değil; fazladır. Bu fedakârlığa hiçbir zaman, her aklına geldiği saatte bir veya birkaç kimsenin, garajındaki şoföre, çek İstanbul'a, çek Karadeniz'in şu sahiline, bu sahiline, çocuğu mektebe, hanımı şu ziyarete götür, demesi için katlanmıyoruz ve bu vasıtalar bunun için verilmiş ve tahsis edilmiş vasıtalar değildirler. Bunu asla kabul etmiyoruz. (Gürültüler)

RAUF ONURSAL (İzmir) — O sizin zamanınızda vardı.

NURİ SERTOĞLU (Devamla) — Şimdi, bizim zamanınızda vardı, mevzuuna geliyorum. (Mevzu değil, hakikat sesleri) (Gürültüler)

REİS — Efendim, hatibe müdahale etmeyiniz.

NURİ SERTOĞLU (Devamla) — Sayın arkadaşlarım, eğer sayın mebus arkadaşlarım bu hâdisе münasebetiyle mutlaka bir numara, mutlaka bir araba ismi istiyorlarsa, mâruzatımın kabule şayan olduğunu göstermek için kendilerine bunu verebilirim. (Ver, ver sesleri, gürültüler) Benden müşahhas bir örnek istiyorlarsa biz kendilerine onu verebiliriz.

DEVLET VEKİLİ CEMİL BENGÜ (Ordu) — Onu istiyoruz, verin.

NURİ SERTOĞLU (Devamla) — Müsaade

buyurun, bu hâdisе için yapmış olduğumuz şu soru hakikaten Hükümeti düşündürecek mahiyettedir.

DEVLET VEKİLİ CEMİL BENGÜ (Ordu) — Sabit olsun da ondan sonra...

NURİ SERTOĞLU (Devamla) — Hâdisе 23 Aralık günü olmuş... Bundan 10 gün sonra yapılmış bir otomobil suiistimalini de verelim. (Soldan, şiddetli gürültüler) Muhterem arkadaşlar, 3 Ocak günü İstanbul'da Doğancılar'da bir vatandaşın 7 yaşındaki oğluna çarpan arabanın mahiyeti hakkında malûmatınız var mı? (Soldan, sual dışı, sesleri, şiddetli gürültüler)

REİS — Rica ederim, sual dışına çıkmayınız, soru içinde kalınız

NURİ SERTOĞLU (Devamla) — Sayın Reisim, sualimin 3 ncü maddesinde Devlet umumi vasıtaları varken bu gibi nakil vasıtalarının uzak mesafelerde kullanılmasının doğruluğu ve maksada uygun olarak kullanılıp kullanılmadığı sorusu da var. Bundan hiçbir maksat sezilmemekte midir? Ocak ayının 3 ncü günü...

REİS — Müsaade buyurun, Nuri Bey, bunlar suale dahil değildir. Size ihtar ediyorum.

NURİ SERTOĞLU (Devamla) — Sayın başkanım müsaade ediniz. Araba süiistimali ne demektir? Senede 12 milyon 4 yüz bin lirayı biz bu maksatla vermemekeyiz. (Soldan, sadede gel, numarası ne idi, sesleri) Bir Devlet Vekilinin arabası, Devlet Vekili Ankara'da otururken İstanbul'a gider de araba oralarda dolaşırsa elbetteki bunun üzerinde duracağız. (Soldan, duralım ama, hangi arabadır onu söyle, sesleri) Bu araba bir vatandaşın yavrusuna çarpar ve onu 4 gün 4 gece Nümune Hastanesinde.. (Gürültüler)

REİS — Müsaade buyurunuz.

NURİ SERTOĞLU (Devamla) — Reis Bey, muhterem arkadaşlar, müsaade ediniz. Mademki arabayı soruyorsunuz, söyliyeyim. Bu araba 6 numaralı Devlet Vekilinin arabasıdır. Sayın Celâl Yardımcıya ait arabadır. (Sağdan, bravo sesleri) Arabayı kullanan şoför de bir emniyet memurudur. Hem de emniyetin özel işler dairesinde çalışacak bir emniyet memurudur.

Arabanın içindeki yolcuları, Doğancılar'dan Üsküdar'a indirmektedir. Yolda bir çocuğa çarpıyor, yaralıyor, polise aksediyor. Fakat hâlâ adliyeye intikal etmiş değildir ve halâ kesin rapor hastahaneden verilmemektedir.

REİS — Sözüünüzü kesiyorum.

NURİ SERTOĞLU (Devamla) — Binaenaleyh bir Devlet Vekilinin arabasının İstanbul'da dolaşması doğru değildir. Ve hâdise vuku bulunca kendisinin uçağa binerek gitmesi bir tedbir değildir. (Soldan, yalan söylüyorsun, sesleri)

REİS — Nuri Bey, sözüünüzü kesiyorum.

Cemil Bengü, buyurun.

DEVLET VEKİLİ CEMİL BENGÜ (Ordu)

— Muhterem arkadaşlar, muhterem arkadaşımız bir gazetenin yazısına istinaden bir sual sordu. «Şöyle bir hâdise cereyan etmiş ise...» diyor, ondan sonra birtakım sualler soruyor.

Bu hâdisenin sihhati hakkında henüz bütün gayretlerimize rağmen hiçbir şey tespit etmiş değiliz. Kendileri sarahaten burada beyan buyurdular, fakat biz hâdise hakkında hiçbir delile raslamadık ve kendisinden sorduk, lütfetmediler. Burada uzun boylu konuştular, birçok meselelere, iddialara ve isnatlara temas ettiler, fakat bir türlü sorularının içerisine girmediler. Kendilerinden açıkça sormamıza rağmen ve müspet delillerini istememize rağmen ve biz de bu hususta aydınlanalım diye talepte bulunduğumuz halde katiiyen buna yanaşmadılar. Birtakım iddialar, birtakım isnatlar hilâfı hakikat birtakım beyanlar ileri sürerek bunlardan birtakım neticeler istihracederek ve sual mevzuuna asla dâhil olmıyan vâkıalara geçerek ve bizzat kürsüden Sayın Büyük Millet Meclisi Reisinin vâkı ihtarlarından hiçbirine kulak asılmıyarak, yine Sayın Reisin «Sözüünüzü kesiyorum» demesine de aldırımıyarak, burada hilâfı hakikat iddialar üzerinde alabildiğine görüşmek cüret ve cesaretini gösterdiler. (Sağdan, gürültüler, «Allah, Allah» sesleri)

Kendileri kendi soru mevzularına girmediler. Müsaade buyurursanız kendi soru mevzularının tafsilâtını arz edeceğim. (Sağdan «hah şöyle», sesleri)

Sayın Nuri Sertoğlu, 23 Aralık 1956 Pazar günü akşamı Gebze ile İstanbul arasında Çayır-ova Bahçıvanlık Okulu önünde saat 18,40 sıralarında çarpışan iki otobüsün bulunduğu yerde bir müddet tevakkuf ettikten sonra yaralılarla alâkalanmıyarak İstanbul istikametine geçen resmi plâkalı bir otomobilin.. (Yazıda böyle tasvir ediliyor, sihhati hakkında bir şey yok, sonra bunlar vukubulmuş gibi sualler yağıyor) :

1. Hangi vekâlete veya daireye aid olduğunu;

2. İçindeki eşhasın kimler olup, ne gibi bir iş veya hizmetin ifası için seyahat ettiklerini; (Birinci hâdiseyi kabul ettikten sonra, bunları soruyorlar.)

3. Resmî otomobille karayolunun tercih edilmesindeki sebebin ne olduğunu ve tahsis maksadına ne derece uyduğunu;

4. Yardım istiyen kazazedelere lâkayt kalınmış olmasının vatandaşlık ve halka hizmet telâkkileriyle kabili telif olup olmadığını;

Sormaktadır.

Arkadaşımız evvelâ meseleyi vaz'ediyor. Bir gazetede çıkan bir yazıdan bunu bir hakikat olarak telâkki edip alıyor ve buna istinaden bu sualleri ileri sürüyorlar.

Burada kendileri şöyle beyan buyurdular : Sorum, bir vazifenin ifası için sorulmuştur. Ne gibi bir vazife ifa ettikleri cümlelerin nazarında sabit olmuştur. (Soldan, «malûm, malûm, görüyoruz» sesleri) İfa ettikleri vazife, sadece aslı sabit olmıyan, şu dakikada kendisinin de hiçbir delilini ibraz edemediği bir iddiaya müsteniden birtakım isnat ve hattâ birtakım iftiralar ileri sürmekten ibaret kalmıştır.

Bu soruların 25 . XII . 1956 tarihinde çıkan Cumhuriyet gazetesinde sabahdan sabaha sütununda üç yıldız imzası ile intişar eden «Aldırma geç» başlıklı yazıdan mülhem olduğu anlaşılacaktır.

Kıymetli Muharrir Vâlâ Nurettin tarafından kaleme alınmış olan bu yazının, hâdisede bulunduğu ve hüviyetinin kendilerinde mahfuz olduğu yazı metninde bildirilen bir hanım tarafından verilen izahata istinadettirilmiş bulunduğu görülmektedir.

Dikkatinizi bilhassa çekmek istiyorum. Yazının metninde bu hanımın hüviyetinin kendilerinde mahfuz olduğu bildirilmektedir. Bu hanım tarafından verildiği bildirilen izahat arasında şunlar vardır : «Kaza mahallinden gelip, geçen diğer bütün motorlu vasıtalar kazazedelerle candan alâkadar olmuş ve ricalarını kabul etmişlerdir. Yalnız, şoförünün «bu bir vekâlet arabasıdır» dediğini iddia ettiği ve şoförle birlikte, içindeki 4 kişiden maada 3 - 5 yaralıyı da alabilecek koca kaptıkaçtı, bu hâdiseye lâkayt kalmış ve yoluna devam etmiştir.» Yani evvelâ bir vekâlet arabası diyor, ondan sonra koskoca bir kaptıkaçtı diyor. Birbirini tutmıyan iddialar. Ve bu arabanın arkasından bakan hanım, ancak kırmızı

bir plâka üzerinde yazılı (Ankara) kelimesini okuyabilmiş, başka bir şey görememiştir. Hâdisenin etrafı bir surette tahkikine ve aydınlatılmasına medar olmak üzere muhterem muharrir Vâlâ Nurettin'den 9 . I . 1957 tarihli yazı ile bilhassa, isminin kendilerinde mahfuz olduğu yazı metninde bildirilen hanımın hüviyet ve adresi ve kaptı kaçınının numarası hakkında malûmat rica edilmiş isede alınan 11 . I . 1957 tarihli cevapta malûmatının Cumhuriyet gazetesinde intişar eden yazısı ile sınırlı olduğunu bildiriyor. Yani başka bir şey bilmiyor ve tamamlayıcı malûmatın istihbarat şefi Şahap Balcıoğlu'nda bulunabileceğini ve halen de kendisinin Cumhuriyet gazetesinden ayrılmış olması hasebiyle daha faydalı olamamaktan üzüntü duyduğu bildirilmektedir. Aynı hususlar Cumhuriyet gazetesinde İstihbarat Şefi Şahap Balcıoğlu'ndan bir yazı ile sorulmuşsa da bir cevap alınmamıştır. Kocaeli Cumhuriyet Savcılığında aldığımız 5 . I . 1957 tarihli cevapta; çarpışma hâdisesi sebebiyle Gebze Cumhuriyet Savcılığınca yapılmış olan tahkikatta soru ve Cumhuriyet gazetesinde intişar eden yazı mevzularını teşkil eden resmî plâkalı kaptıkaçtı ve buna muzaf iddialar hakkında bir malûmat mevcudolmadığı ve Cumhuriyet gazetesinde bahsi geçen hanım hakkında bu gazeteden istenen malûmata da müspet bir cevap alınmadığı ve bu bayanın Cumhuriyet Matbaasına değil doğrudan doğruya Vâlâ Nurettin'in şahsına başvurmuş olacağını ve mumailiyhin bu gazeteden ayrıldığına bildirilmesiyle iktifa olunduğu anlaşılmıştır.

İşte hâdiselerin teferruatı ve yapmış olduğumuz tahkikatın neticeleri bundan ibarettir. Ortada hiçbir müspet delil yoktur. Ve bizzat soru sahibi huzurunuzda sorduğum şeylerin hiçbirisine cevap vermemiştir. Bir not, bir delil, bir isim, bir hüviyet vermemiştir. Bunları tekrar kendisinden rica ediyorum, biz hâdisе üzerinde hassasiyetle durmayacağız, hâdiseyi küçük görüyoruz, ehemmiyetsiz görüyoruz demiyorum, bilâkis hadiseye ehemmiyet veriyoruz, üzerinde durmak istiyoruz. Yeter ki bize, mevcut ise, müspet delillerini, vesikaları lütfetsinler, bildikleri müspet malûmat varsa bize bildirsınler. (Soldan alkışlar)

REİS — Nuri Sertoğlu.

NURİ SERTOĞLU (Sinob) — Arkadaşlar,

Sayın Vekilin Cumhuriyet gazetesinden misal vermelerine çok teşekkür ederim.

Cumhuriyet gazetesi, hâdiseyi ehemmiyetli olarak ele almıştır. (Soldan, gürültüler)

NECATİ ÇELİM (Aydın) — Reis Bey, burası dedikodu yuvası değil.

NURİ SERTOĞLU (Devamla) — İşte arkadaşlar, gazetenin efkârı umumiye sunduğu bu haberin müsebbiplerini ben Hükümetten sorudum. Hükümet bu kürsüye bu hâdisenin faillerini bulup getirmeye muktedir olamamıştır. (Soldan, gürültüler)

ZÜHTÜ URAY (Aydın) — O gazete yalancı gazetedir.

REİS — Riyasetin konuşmasına müsaade buyurun.

Nuri Bey, sözlerinizde «Hükümet muktedir olamadı.» gibi bir kelime kullandınız, lütfen bunu tavzih ediniz.

NURİ SERTOĞLU (Devamla) — Yani bu hâdisenin faillerini bulup buraya getirip şu dairenin, şu vekâletin arabasıydı, diyemedi. Halbuki pekâlâ bütün dairelere tamim eder, 23 Aralık günü İstanbul'a giden araba hangi arabadır?, diye sorup öğrenmesi gerekirdi. (Soldan, «yok» sesleri).

Yok demek kolay arkadaşlar. Fakat vakıdır. Ben hâdisе mahalline üç gün sonra gittim hâdisenin şahidi vatandaşlar iddiayı teyidettiler, sadece çok çamurlu olduğu için plâka numarasını okuyamamışlardır. Hükümet mesulteri ortaya koyamadığına göre bu arabanın izinsiz olarak ve vazife ifası için değil; gezinti mahiyetinde İstanbul'a giden bir araba olduğu anlaşılmaktadır. Bir hizmet ifası için İstanbul'a gitmiş olsa idi, giden araba şu araba ve içindeki kimseler de şu kimselerdir, denebilirdi ve böyle demekte de bir beis görmezlerdi.

Sayın Vekil, izahatım sırasında benim birtakım iftira ve isnatlarda bulunduğumu da ifade ettiler.

Şu anda burada konuşan bu arkadaşının böyle bir küçüklüğe tenezül edecek bir insan olmadığını bilmelidirler. (Sağdan, alkışlar)

Sizin iftira ve isnat dediğiniz hâdisenin zaptı işte elimdedir. (Oku, sesleri)

REİS — Sual ile alâkası yoksa okumayınız.

NURİ SERTOĞLU (Devamla) — Polis memuru, 191 ehliyet numarasını taşıyan, önemli iş-

lerde çalışan bir arkadaştır. Yaralanan vatan-
daş... (Soldan, gürültüler, «sadede gel», sesleri)

REİS — Efendim; işitemiyorum; rica ede-
rim, gürültüyü kesin.

NURİ SERTOĞLU (Devamla) — Bu çocuk
Ali Rıza Erdinç'in oğlu Mustafa Erdinç'tir.
Hastanede 4 gece yatmıştır.

REİS — Sözüünüzü kesiyorum, kürsüyü terk-
edin.

BAŞVEKİL ADINA DEVLET VEKİLİ CE-
MİL BENGÜ (Ordu) — Çok muhterem arka-
daşlar; görüyorsunuz, yine bir delil gösterme-
den, bir plâkayı da çamurla sıvadıktan sonra
hâdise hakkında bir malûmat vermeden çekilip
gittiler. Yazıklar olsun, demekten başka çare
yoktur.

REİS — Sual cevaplandırılmıştır.

9. — *Kocaeli Mebusu Turan Güneş'in, Ad-
liye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mü-
rekket Muhtelit Encümen ile Teşkilâtı Esasi-
ye Encümeninin ne için toplanmadıklarına dair*

*Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisinden şifahi
suali (6/324).*

REİS — Sual sahibi buradalar mı? Bulun-
muyorlar. Sual sahibi bulunmadıkları için ge-
lecek İnikada bırakıyorum.

10. — *Kocaeli Mebusu Cemal Tüzün'ün, 1951
senesinden beri Orman Fakültesinden ne kadar
talebe mezun olduğuna, 1951 - 1956 senelerinde
Amerika ve Avrupa'ya kaç yüksek orman mü-
hendisi gönderildiğine ve bir orman mühendis
mektebi veya koleji açılması hususunda ne dü-
şünüldüğüne dair Ziraat ve Maarif Vekillerin-
den şifahi suali (6/325)*

REİS — Sual sahibi burada mı? Burada.
Maarif Vekili, Burada. Ziraat Vekili, yok. Ma-
arif Vekili Bey, cevap verecek misiniz?

MAARİF VEKİLİ AHMED ÖZEL (Sivas)
— Ziraat Vekili ile birlikte cevap verelim.

REİS — O halde gelecek İnikada bırakıyoruz.
İkinci müzakeresi yapılacak maddelere geçi-
yoruz.

6. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Gelir Vergisi Kanununun 32 ve 89
ncu maddeleri hükümlerinin değiştirilmesi hak-
kında kanun lâyhası ile Kocaeli Mebusu Ekrem
Alican'ın, Gelir Vergisi Kanununun 32 ve 89 ncu
maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tek-
lifi ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları
(1/473; 2/286)*

REİS — 32 nci madde encümenden henüz
gelmediği için müzakeresini gelecek İnikada bi-
rakıyoruz.

Birinci defa müzakeresi yapılacak maddelere
geçiyoruz.

2. — *Mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigorta-
ları kanunu lâyhası ve Çalışma Encümeni maz-
batası (1/555) (1)*

REİS — Heyeti umumiyesi üzerinde söz is-
tihen var mı?

Sabahattin Çiracioğlu.

SABAHATTİN ÇIRACIOĞLU (Bursa) —
Muhterem arkadaşlarım, mâlûliyet ve ölüm sigor-

tarlarının eksiksiz surette ihdasını, ihtiyarlık si-
gortası prensiplerinde sosyal sigortaların istih-
daf ettiği gayelere uygun olarak tadilât yapıldı-
ğını gösteren hükümet tasarısı memnuniyet veri-
cidir.

Esasen tatbikat hayatından doğan uzun tec-
rübeler, meslekî çalışmalarda bulunan işçileri-
mizin mâruz kalacakları risklere karşı mâlûliyet
ve ölüm sigorasının kurulmasını, ihtiyarlık si-
gortasında da hüküm tadilâtı yapılmasını icabet-
tiryordu.

Bu sebeplerle sigorta sisteminin mühim bir
boşluğu daha doldurulmuş, ihtiyarlık sigorta-
sından sigortalılara tanınmakta olan hak ve
menfaatler daha çok genişletilmiştir.

Geçen yıl bütçe müzakerelerinde Hürriyet
Partisi Meclis Grupumuz, ölüm sigortasının za-
ruretine işaretle, bunun ihdasını hükümetten
talebeylemişti. Bu tasarının Meclise sevk edil-
mek suretiyle temennimizin yerine gelmiş olma-
sını grupumuz adına şükranla karşılıyorum.

Ancak iş hayatında çalışanların çeşitli risk-
lere mâruz kaldıkları takdirde hakları ve men-
faatleri nasıl korunuyorsa, sosyal politikanın

(1) 87 sayılı matbuua zaptın sonundadır.

her sahasında bütün işçilerin hak ve menfaatlerinin de tam ve kâmil şekilde himaye görmesi gerekmektedir. Bu vesile ile hükümetten bu hususlarda çok daha hassas davranmasını talebetmekteyiz.

Muhterem arkadaşlarım;

Bu tasarrufların müzakeresi münasebetiyle sigorta sistemimiz hakkında bazı temennilerde bulunacağım : İş Kanununun şümülü ile tatbik sahası, tahdid edilen sosyal güvenliğin daha geniş sahada tahakkuk ettirilmesi ve bu suretle birçok işçi kategorilerinin içtimai sigortalarımızın sağladığı menfaatlerden faydalanması icabetmektedir.

Sosyal sigortalarından işsizlik sigortasının ihdas edilmesi daima temennilerimiz arasında bulunacaktır. Ancak bu suretle ikmal edilecek olan sigorta sistemimiz işsizlik sebebiyle geliri kesilen işçinin içtimai emniyetini tam mânasiyle teminat altına almış olacaktır. Hürriyet Partisi Grubu, geniş ve esas mânasiyle ele alınması icabeden sosyal güvenlik sistemini her şeyden önce birlik ve koordinasyon ve hattâ muhtelif akisleri olan bir sosyal politika diye kabul etmektedir.

Sigorta kollarında nasıl yapıyor, ihmali ci-hetine gidiliyorsa İşçi Sigortaları Kurumunun idari ve organik bünyesinde de temsil salâhiyetleri bakımından bazı tadilâtın olması lâzımdır. Sigorta organizasyonlarının muhtar bünyeye sahibolması prensibi sosyal sigortalarda riayet olunacak ana prensiplerden biridir ve belki de en mühimmidir. Başka memleketlerde sosyal sigortalar, prim ödiyen tarafların parite esasları üzerine seçtikleri idari muhtariyeti haiz yönetim kurulları marifetiyle yürütülmektedir. Memleketimizde Devlet, sigortaların finansmanına iştirak eylemediği halde, kurumun yönetim kurulunu teşkil eden üyelerin dördünün vekâletler vasıtasıyla tâyin edilmesi, zikri geçen prensibin aksinedir. Halbuki İşçi Sigortaları Kurumu âmme hizmeti gören bir müessesе olduğu için finansmanına Devlet de iştirak etmelidir. Esas prensip, finansmana iştirak edenlerin iştirakleri nispetinde sigorta idaresine katılmak olmalıdır.

Türlü şekillerde vekâletlerce seçilip teşekkül eden genel kurulun, kurumun blângo ve yapılan işler raporu ile denetçilerin hesap ra-

porlarını tasdik etmesi dışında ittihaz ettiği kararların mahiyeti tamamıyla temenniden ibaret ve istisari mahiyette olup, başkaca salâhiyetleri mevcut değildir. Salâhiyetlerin hemen kâffesi kurumun bağlı bulunduğu Çalışma Vekâleti ile Genel Müdürlüğün ve Yönetim Kurulunun elinde temerküz etmiştir.

Hükümetin bu noksanlıklar ve prensip hatalarını göz önünde tutarak kurumun bünyesinde tadilâtı derpiş eden teşkilât kanunu tasarruflarını bir an evvel Meclise sunmasını temenni eylemekteyiz.

Muhterem arkadaşlarım, hükümetin Meclisinize sunduğu bu kanun teklifine grupumuz müspet oy kullanacaktır. (Soldan bravo sesleri)

REİS — Encümen Reisi, Mehmet Ünalı.

ÇALIŞMA ENCÜMENİ REİSİ MEHMET ÜNALDI (Seyhan) — Muhterem arkadaşlarım, Lâyiha üzerindeki sözlerime başlamadan önce iki küçük noktada yapılmış olan daktilo hatasının tashihini rica edeceğim.

6 ncı sayfada 3 ncü paragrafın 4 ncü satırında 13 yerine 16 olacak.

5 ncı paragrafın 3 ncü satırının başında «bir ve» vardır. «Ve» den sonra «bu» kelimesi eklenecek.

Bu tashihi yaptıktan sonra muhterem arkadaşlar, huzurunuzda getirilen mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kanun lâyihası ile mâlûliyet ve ölüm sigortaları tam olarak kurulmakta ve ihtiyarlık sigortasında da ilgililer lehine birtakım yenilikler ve değişiklikler getirilmektedir. Bu üç sosyal sigorta kolunda sağlanan hak ve menfaatler beynelmilel asgari normlara uygun bir seviyeye çıkarılmakta ve binnetice mâlûliyet ihtiyarlık ve ölüm sigortaları ihtiyaçlara cevap verebilecek müttekâmil bir şekilde getirilmektedir. Getirilen yenilikleri ve sağlanan hak ve menfaatleri mer'î kanunla mukayeseli olarak kısaca arz etmeme müsaade buyurun.

Mer'î kanunda mâlûliyet sigortasından faydalanabilmek için iş gücünün dörtte üçünü kaybetmek esasları var iken bu lâyihada iş gücünün üçte ikisini kaybetmek esasları getirilmiştir. Yani dörtte üç, yüzde 75 olduğuna göre, üçte iki, yüzde 67 dir. Ve bu suretle iş gücünden kaybetme kısmı daha azaltılıyor, işçi lehine.

Mâlûliyet aylığından faydalanabilmek için eski yani, mer'î kanunda 15 yıllık hizmet süresi ka-

bul edilmmişti. Burada bu müddet 5 yıla indirilmektedir.

Yeni mâlûliyet aylığı halen asgari haddin dununa indirilmekte ise de yeni lâyhaya göre asgari haddin dununa düşürülmeyecektir.

Başka birinin devamlı bakımına ihtiyaç gösteren hallerde yeni kanun ile verilen ödeneğe % 50 bir zam yapmak, esas kabul edilmektedir. İhtiyarlık aylığı bağlanabilmesi için şart olan asgari 25 yıl sigortalılık süresi 15 yıla indirilmiştir. İhtiyarlık aylığına hak kazanmış olanlara ancak sigorta priminin yarısı verilmekte idi, yeni kanunla tamamı ödenmektedir. Bugün sigortalılık süresinin 25 yılını dolduran veya 15 yıl sonunda mâlûlen sigortalılık hakkı kazanan kimsenin ölümü halinde hak sahibine tanınan nispet yeni kanunla yükseltilmiştir. Şöyle ki, işçilere % 40 nispeti % 50 ye çıkarılmış, çocuklara % 20 olan hak % 25 e, anasız babasız çocuklara % 20 den % 40 a, ana ve babada % 20 den % 25 e çıkarılmıştır.

Halen çocuklara 18 yaşına kadar bu hak tanınmakta olduğu halde bugün 18 yaşını ikmal etmiş olup da tahsilde bulunan çocuklara da 25 yaşına kadar ödenek verilebilmektedir.

Normal sigortalılık müddetini doldurmamış olan sigortalıların mâlûliyeti halinde senede 200 gün yerine 150 gün prim ödemiş olanlar da sigortadan istifade edebileceklerdir.

60 yaşından yukarı yaşlarda aylık bağlanana 60 yaşından her fazla bir yıl için % 1 zam yapılacaktır.

Ölen sigortalının hak sahibi kimselerine yapılacak olan toptan ödemede mer'î kanuna nazaran nispet bakımından aylıklardaki artışa muvazi olarak artırılmaktadır.

Mer'î kanunda hizmet belgelerinin tevdiine ait tahdidî hüküm de bu lâyiha ile kaldırılmıştır.

Bundan başka ileri yaşta bulunan sigortalıların aylık bağlanmasına hak kazanabilmeleri için gerekli senelik prim ödeme gün sayıları vasatî mer'î kanunda İhtiyarlık Sigortasının kurulduğu 1. IV. 1950 tarihinden itibaren hesaplanmaktadır. Binaenaleyh bu tarihten sonra sigortaya tâbi bir işe girmiş olanların işe girdikleri tarih ile 1. IV. 1950 tarihi arasında kalan müddetleri hesaba ithal edilmemekte idi. Halbuki bu lâyiha ile bu müddet meselesi, sigortalıların lehine olarak, 1. IV. 1950 tarihin-

den sonra da işe girmiş olsalar dahi işe ilk defa girdikleri tarihten hesaplanacaktır.

Yukardan aşağıya sıraladığımız yeniden tanınmış olan hak ve menfaatlere mukabil, her işçinin bir yokuşu olduğu gibi, bunda da primlerde ufak değişiklik yapılmıştır. Sosyal icaplara ve duyulan ihtiyaca göre tesbit olunacak kanun teminatına bağlanan bu hak ve menfaatlerin sağlanabilmesi için gerekli mali imkânları temin maksadiyle alınmakta olan sigorta primleri de teknik sigorta hesaplarının zaruri kıldığı hadlere çıkarılmıştır.

Sigortalıların aylık ücretlerinin % 3 ü nispetinde olan bu artışın memleket iktisadiyatında maliyet unsurlarına belirli bir tesir yapmayacağı anlaşılmaktadır.

Binaenaleyh huzurunuzda getirilen bu kanun lâyihasının ilgililere birçok hak ve menfaatler sağladığı, yani mevcut hak ve menfaatleri genişlettiği ve yeni hak ve menfaatler tanımakta olduğu için kanunun kabulünü arz ve Yüksek Heyetinizden istirham ediyoruz.

REİS — Başka söz isteyen?.. Yok.

Maddelere geçilmesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Encümen, lâyihamın müstaceliyetle müzakeresini teklif etmektedir. Bu hususu yüksek reylerinize arz ediyorum. Lâyihanın müstaceliyetle müzakeresini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeleri okuyoruz, efendim.

Mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları Kanunu Ana hükümler

MADDE 1. — 3008 sayılı İş Kanununun tatbik edildiği iş yerlerinde çalışanlardan o kanuna göre sigortalı sayılanlar ile 5953 ve 6379 sayılı kanunlar şümulüne giren gazeteciler ve gemi adamlarının mâlûliyetleri, ihtiyarlıkları ve ölümleri halinde yapılacak yardımlar için, iş yerlerinin mezkûr kanunlar şümulüne alındığının ilgili makamlar tarafından iş verene tebliği tarihinden itibaren, bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Bu tebligat, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun tebligata mûtaallik hükümleri dairesinde yapılır.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok.

Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun hükümleri aşağıda yazılı kimseler hakkında tatbik edilmez.

a) Kanunla kurulu emeklilik sandıklarıyla ilgilendirilenler,

b) 4772 sayılı Kanuna tevfikân daimî iş göremezlik ödeneği bağlananlar haric olmak üzere, bir kanuna yadân olarak emekli, mâlûliyet veya ihtiyarlık aylığı bağlanmış olanlar,

c) İş yerinde yürütülen esas için mahiyeti 3008 sayılı İş Kanununun 8 nci maddesinde gösterilen süreksiz işlerden madut bulunduğu takdirde, bu gibi iş yerlerinde çalışanlar.

ÇALIŞMA ENCÜMENİ ADINA MEHMET ÜNALDI (Seyhan) — Efendim, (B) fıkrasında (daimî iş göremezlik) burada (görmezlik) yazılmış.

REİS — Bu tashih şekliyle okundu, efendim.

Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Mâlûliyet sigortası

MADDE 3. — Mâlûliyet sigortasından sigortalıya sağlanan menfaatler şunlardır :

- Mâlûliyet aylığı bağlanması,
- Toptan ödeme yapılması.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Çalışma gücünün en az üçte ikisini kaybettiği usulen anlaşılan sigortalılar mâlûliyet sigortası bakımından mâlûl sayılırlar.

Sigortalıların, hangi hallerde çalışma gücünün en az üçte ikisini kaybetmiş ve hangi hallerde başka birinin devamlı bakımına muhtaç durumda sayılacakları, Çalışma ve Sıhhat ve İktisadi Muavenet Vekâletlerince müştereken hazırlanacak bir Nizamname ile tesbit olunur.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Mâlûliyet aylığından faydalanabilmek için;

a) Çalışma gücünün en az üçte ikisini kaybetmiş olmak,

b) En az on beş yıldan beri sigortalı bulunmak,

c) Bu kanuna göre en az 3 000 günlük sigorta primi ödemiş olmak,

Şarttır.

Ancak, yukardaki (b) ve (c) fıkralarında yazılı şartlardan birini veya her ikisini yerine getirmemiş olmakla beraber, sigortalılık süresi 5 - 20 yıl olan ve her sene için ortalama olarak en az 150 günlük sigorta primi ödemiş bulunan sigortalılara da mâlûliyet aylığı bağlanır.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — 5 nci maddenin a, b ve c fıkralarında yazılı şartları haiz olmak suretiyle mâlûliyet aylığı bağlanmasına hak kazanan ve geçindirmekle mükellef kimseleri bulunan sigortalılara, sigortalılık süresince ödedikleri sigorta primlerini hesabına esas tutulan ortalama yıllık kazançlarının % 50 si, geçindirmekle mükellef kimsesi bulunmayan sigortalılara da % 35 i nispetinde yıllık mâlûliyet geliri bağlanır.

Başka birinin devamlı bakımına muhtaç durumda mâlûl olan sigortalılara, ortalama yıllık kazançlarının % 60 ı nispetinde yıllık mâlûliyet geliri bağlanır.

Çalışma gücünün en az üçte ikisini kaybetmiş ve 5 nci maddenin son fıkrasına göre mâlûliyet geliri bağlanmasına hak kazanmış olan sigortalılara, yukardaki nispetlerden, sigortalılık sürelerinin 20 yıldan eksik her tam senesi için % 1 indirim yapılmak suretiyle yıllık mâlûliyet geliri bağlanır.

Mâlûliyet aylığı, yıllık mâlûliyet gelirinin on iki de biridir.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Mâlûliyet aylığına hak kazanan sigortalıların aylıklarının ödenmesine, kendilerinin yazılı taleplerini takibeden ay başından başlanır.

Ancak, iş kazalarıyla, meslek hastalıkları veya hastalık ve analık sigortalarından geçici iş göremezlik ödeneği alan sigortalıların mâlûliyet aylıkları, geçici iş göremezlik ödeneği verilme süresinin nihayete erdiği tarihi takibeden ay başından itibaren ödenmeye başlar.

ÇALIŞMA ENCÜMENİ ADINA MEHMET ÜNALDI (Seyhan) — Efendim, maddenin sonundaki cümle (ödenmeye başlar) değil, (ödenmeye başlanır) olacak.

REİS — Ona göre tashih edilmiştir.

Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reynize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Mâlûliyet aylığı bağlandıktan sonra, sigortalı, her zaman, başka birinin devamlı bakımına muhtaç duruma girdiğini ileri sürerek mâlûliyet aylığının artırılmasını istiyebilir.

Başka birinin devamlı bakımına muhtaç duruma girdiği usulen anlaşılan sigortalıların mâlûliyet aylıkları, bu husustaki yazılı müracaatlarını takibeden ay başından itibaren 6 ncı madde hükmüne göre artırılır.

İşçi Sigortaları Kurumu da, mâlûliyet aylığı bağlandığı tarihten itibaren üç yıl içinde, sigortalıların, yeniden kontrol muayenesine tâbi tutulabilir.

Gerek bu kontrol muayenesi, gerek sigortalının bu maddenin birinci fıkrasına göre müracaatı üzerine veya işe alıştırma neticesinde yapılan muayenesi sonunda, mâlûliyet aylığı, tesbit edilecek yeni mâlûliyet durumuna göre :

a) Sigortalının müracaatı halinde, yazılı müracaatını,

b) İşçi Sigortaları kurumunca kontrol muayenesine veya işe alıştırmaya tâbi tutulma halinde de son muayene tarihini,

Takibeden ay başından itibaren, gerekirse artırılır, azaltılır veya kesilir.

Kontrol muayenesini, Kurumun yazılı tebligatında belirtilen tarihten itibaren 3 ay zarfında yaptırmıyan sigortalıların mâlûliyet aylıklarının ödenmesi, 3 aylık müddetin hitamından itibaren, sigortalı kontrol muayenesini yaptırmaya kadar durdurulur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reynize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Çalışma gücünün en az üçte ikisini kaybettiği usulen anlaşılan ve mâlûliyet veya ihtiyarlık aylığı bağlanmasına hak kazanamıyan sigortalılara, bu kanuna göre kendilerinin ve iş verenlerinin ödediği sigorta

primlerinin toplamı toptan ödeme şeklinde verilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Çalışma gücünün artırılabilirliği umulan mâlûl sigortalılar. İşçi Sigortalı Kurumunca, kendi mesleklerinde veya yeni bir meslekte çalışabilmelerini teminen işe alıştırılabilirler.

İşçi Sigortaları Kurumunun bu husustaki yazılı tebligatına rağmen işe alıştırılmaktan imtina eden sigortalıların mâlûliyet aylıklarının yarısı, alıştırma işine başlayınca kadar kesilir.

İşe alıştırmanın ne suretle ve hangi esaslar dairesinde yapılacağı ve bu maddenin tatbik tarzı, Çalışma ve Sıhhat ve İçtimai Muavenet vekâletlerince müştereken hazırlanacak bir nizamname ile tesbit olunur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

İhtiyarlık sigortası

MADDE 11. — İhtiyarlık sigortasından sigortalıya sağlanan menfaatler şunlardır :

- İhtiyarlık aylığı bağlanması,
- Toptan ödeme yapılması,

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 12. — İhtiyarlık aylığından faydalanabilmek için :

- 60 yaşını doldurmuş olmak,
- En az 25 yıldan beri sigortalı bulunmak,
- Bu kanuna göre en az 5 000 günlük sigorta primi ödemiş olmak,

Şarttır.

Ancak, yukardaki (b) ve (c) fıkralarında yazılı şartlardan birini veya her ikisini yerine getirmemiş olmakla beraber sigortalılık süresi 15 - 35 yıl olan ve her sene için ortalama olarak en az 150 günlük sigorta primi ödemiş bulunan sigortalılara da ihtiyarlık aylığı bağlanır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Buyurun, Safaeddin Karanakçı.

SAFAEDDİN KARANAKÇI (Çanakale) — Muhterem arkadaşlarım, yeraltında çalışan

vatandaşların iş yerleri, çalışma tarzları Yüksek Heyetinizin meçhulü değildir. Bir müddet Zonguldak'ta memur olarak bulunmam, iş yerlerinin feci durumunu ve çalışma tarzlarını elim şartlarını tetkik ve müşahede etmek imkânını bana bahsetti. Şunu arz etmek isterim ki, toprak seviyesinden 300 - 500 metre aşağıda sular içerisinde, güneşten, havadan mahrum vatandaşlar hiç şüphesiz ki, diğer işçilerimize nazaran hususi bir ehemmiyet ve mâna arz etmektedir.

Hükümetçe teklif ve encümenince de kabul edilen 12 nci maddeye göre, ihtiyarlık aylığından faydalanabilmek için 60 yaşını doldurmuş olmak lâzımdır. Muhterem arkadaşlarım, size katiiyetle arz edebilirim ki, yeraltında çalışan işçi vatandaşlarımızdan 60 yaşını bulan kimse yoktur. İş yerlerinin müşkül şartları, boğucu gazlar, rutubet, insan vücudunu hariç tehlikelere karşı mukavemetten ya tamamıyla akim bırakmakta veya hut kuvvetini fevkalâde azaltmaktadır. Keza bu şartlara göre bu vatandaşların 25 yıldan beri sigortalı olmasına imkân yoktur. Ve yine maddede derpiş edilen en az beş bin günlük sigorta primi de ödemelerine imkân yoktur. Bendeniz arz etmiş olduğum bu mucip sebeplere binaen bir tadil teklifinde bulunuyorum. Yüksek Meclisin, semahat ve atıfetini Türk işçilerinden esirgemiyeceğine inanıyorum.

REİS — Söz istiyor musunuz, Hakkı Bey?

HAKKI KURMEL (Kayseri) — Ben de aynı şeyleri söyleyecektim.

REİS — Encümen adına Mehmet Ünalı.

MEHMET ÜNALDI (Seyhan) — Muhterem arkadaşlar; bu 60 yaş mevzuu encümenimizde de uzun boylu müzakere edildi. Fakat 14 ncü madde yaş üzerinde müessir bir madde olduğu için, yani burada 14 ncü maddede yıpranma payı diye bir şey kabul edilmektedir. Bu, senede 120 gün tutmaktadır ve % 30 eder. On sene çalışmış bir işçinin müddetinden üç sene iniyor. Yani tesbit edilmiş olan 60 yaş daha aşağı iniyor, 57 yaş oluyor. Çalışma müddeti daha da uzarsa yaş haddi 50 ye kadar iniyor. Kaldı ki, yaş haddi mevzuu üzerinde uzun müddet tetkikte bulunduk. Bütün garp memleketlerindeki yaş hadlerini çıkardık. Bunlardan birkaç tanesini okuyorum.

Kanada 70, İrlanda 70, Norveç 70, İsveç 67, İtalya 67, Federal Almanya 65, Kostarika 65, Mısır 65, İspanya 65, Birleşik Amerika 65, Finlandiya 65, Meksika 65, Holanda 65, Portekiz 65,

İsviçre 65, Avusturya'da erkek için 65 kadın için 60, Belçika 65 - 60, Danimarka 65 - 60, Yunanistan 65 - 60, İran 65 - 60, İsrail 65 - 60, Polonya 65 - 60, İngiltere 65 - 60, Güney Afrika 65 - 60, Avusturya 65 - 60, Brezilya 60, Yenezelanda 60, Peru 60, Fransa 60, Çekoslovakya 60, Arnavutluk 60, Panama 60, Bulgaristan 60, Romanya 60, Macaristan 60, Rusya 60, İtalya 60, Japonya 60 tır. Bizde de 60 tır. Elimizdeki bu listede görüyorsunuz ki, 60 yaşından aşağı yaş haddi kabul edilmemiştir. Kaldı ki, 14 ncü maddemizle temin edilen yıpranma payı ile bu kabul etmiş olduğumuz 60 yaş daha da aşağı düşmektedir. Binaenaleyh bu maddenin aynen kabulünü arz ve istirham ederiz.

REİS — Başka söz istiyen var mı?

Safaeddin Karanakçı.

SFAEEDDİN KARANAKÇI (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlarım; 14 ncü maddedeki yıpranma payı 60 yaşını doldurmuş olan işçiler içindir.

ENCÜMEN ADINA MEHMET ÜNALDI (Seyhan) — Hayır, hayır. Ağır ve yıpratıcı işlerde çalışanlara aittir.

SFAEEDDİN KARANAKÇI (Devamlı) — Yer altında çalışanlar için Garp memleketlerinde kabul edilen had, 60 yaş, bizim memleketimiz için ciddi bir kıstas olarak kabul edilmemelidir. Esbabı mucibesini arz ettim. Garp memleketlerinde çalışan işçilerin çalışma tarzı bizlerinkinden çok daha başkadır. Garp memleketlerinde çalışan işçilerin otomobilleri vardır, iş yerlerine onlarla gider gelirler.

Benim, Yüksek Heyetinizden istediğim; bir atıfetdir. Muhterem arkadaşlarım, yer altında çalışan işçilerin durumu fecidir, bunlara ya pılacak semahet yerinde ve mahalline masruf olacaktır. Garp memleketlerinde işçilik; babadan evlâda intikal eder. Bizde öyle değildir. İşçiliği bir meslek haline sokabilmek ve babadan intikal eden bir şekil verebilmek için, işçiye biraz daha semih davranışlarımızı ve verdiğimiz taktirimin kabulünü rica ederim.

REİS — Encümen adına, Mehmet Ünalı.

MEHMET ÜNALDI (Seyhan) — Muhterem arkadaşlarım; huzurunuzda okuduğum liste yalnız Garp memleketlerine inhisar etmemektedir. Bunun içinde bizden daha geri olan memleketlerde bulunmaktadır. Binaenaleyh biz bu esası alırken yalnız Garp memleketlerini rehber tutmadık.

Bizden daha geri olanları da nazarı itibara aldık. Kaldı ki; bizde halen ihtiyarlık aylığından faydalanmak isteyenler umumiyetle altmış yaşından yukarı olanlardır. 65 - 67 yaşlara kadar hizmet görmüş kimselerdir. Altmış yaşındakilerin çoğu bizden ihtiyarlık aylığı talebetmiyorlar. Daha çalışmak istiyorlar. Yer altında çalışanları biz 14 neü maddede ağır işler yapanlar zümresine dâhil etmiş bulunuyoruz ki, bu atıfetten zaten istifade ediyorlar. Eğer düpedüz bir atıfet isteniyorsa bunun mümkün olamayacağına işaret etmek isterim. Zira sigorta mevzuu birtakım hesaplara istinadedir. Alınan ve alınana mukabil verilen bir şey olduğuna göre burada Devlet bütçesinden yapılan atıfet gibi bir atıfet beklemek yersiz olur kanaatindeyiz.

ALİ FERRUH YÜCEL (Bursa) — Muhterem arkadaşlarım, yeraltı iş yerlerinde çalışan vatandaşlarımızı, bilhassa Zonguldak'ta görmüş bir arkadaşınız sıfatıyla arz edeyim ki; bu ağır sanayi işçisi diye vasıflandırdığımız, demirhane, izabe fırınları ve buna mümasil yerlerde çalışanlarla kabili kıyas olmayacak şekilde iş yapmaktadırlar.

Bir merak veecessüsün neticesi olarak deniz sathından 200 metre derinliğe kadar inerek çalışan bir amelenin ne şekilde ve hangi şartlar altında çalıştığını reyelayın görmüş bir insan sıfatıyla arz edeyim ki, eğer kanunun 14 neü maddesi, ağır sanayi dediği yalnız Zonguldak Kömür İşletmesindeki işçiyi tavsif ediyorsa ona bir diyeceğim yoktur. Yalnız ağır sanayi içerisinde kömür madenlerinde çalışan işçilerimizin hususiyetlerinin tamamen bambaşka bir manzara arz etmekte olduğunu göz önünde bulundurmak lâzımgelir. Gerçi sosyal bakımdan bunların hayatları bâzı teminat altına alınmıştır. Her ne kadar bunlara gıda ve yevmiye bakımından diğer iş yerlerindeki işçilerimizle ölçülemeyecek bâzı faydalar sağlanmakta ise de, sıhhat bakımından bunların 60 yaşına kadar çalıştığını Zonguldak'ta bulunduğumuz 3 gün zarfında bize kimse söylememiştir. Bu sanat, Safaettin Karanakçı arkadaşımızın dediğinin hilâfına bizde de babadan oğula intikal eden bir sanattır. Bu civardaki köylülerimiz, 50 yaşına varmadan, iş sahaları olan bu yerlere çocuklarını getirmekte ve onları bırakarak köylerine dönmektedirler. Bu bakımdan toprak

altında çalışan işçilerimizin bu kanunda ayrı bir yeri olmak lâzımgeldiği kanaatindeyim. Riya-sete verilen teklifin mahiyetini bilmemekle beraber bu yaş haddinin hiç olmazsa 5 yaş daha indirilmesi lâzımgeldiği kanaatindeyim. Takdir Yüksek Heyetinizindir.

REİS — Çalışma Vekili.

ÇALIŞMA VEKİLİ MÜMTAZ TARHAN (Ankara) — Muhterem arkadaşlar; sigorta, her şeyden evvel kendisini sigorta etmeye mecburdur. Büyük atıfetler yapılabilir, burada hisse hitabeden daha geniş tablolar çizilebilir. Ama bunun genişlemesi nispetinde de sigortanın riski artar, işçilere ileriye doğru temin ettiği menfaatler tehlikeye düşer. Sigorta bu bakımdan, bu noktai nazardan hesabi bir hususiyet arz eder. Bu yaş meselesinin de bir prensibi mevcuttur. Yaş mevzuunda beynelmülül bir ölçü, bir kıstas mevcuttur. Bu ölçü de şudur: İhtiyarlık yaşı, bu yaşı üstünde olan nüfusun 15 yaşla ihtiyarlık yaşı arasındaki nüfusa nispetinin yüzde onu olacak şekilde tesbiti icabettiği halde, memleketimizde bu nispet 60 yaş için yüzde on birdir, bu vaziyet karşısında memleketimizde ihtiyarlık yaşı daha da yükseltilebilecek haldedir.

Bundan başka ağır ve yıpratıcı işlerde çalışanlar için bugün dahi mer'i bir nizamname vardır. Bu nizamnamede, ağır ve yıpratıcı işlerde çalışan işçilerin çalıştığı günlerin % 15 inden % 30 una kadar hizmetine zam kabul edilerek yaş haddinden düşülür ve yaş otomatik olarak 55 e veya 52 ye inebilir. Elimizdeki mevcut nizamnameye göre yıpratıcı ve ağır işler nelerdir? Nizamname alefümum yeraltı ve sualtı işlerini % 30 in dirime tâbi tutmuştur, yıpratıcı iş kabul etmiştir. Böyle olunca yer altında çalışan işçilerimiz yaş bakımında 55 yaşında da sigortadan istifade edebileceklerdir. Behemehal 60 yaşını bekleme diye bir mevzu yoktur. Bu itibarla Karanakçı arkadaşımızın arzu ettiği 5 sene eksik yaş müddeti, ki kanun tasarısının 14 neü maddesiyle sağlanmış olacaktır. Bu takdirde 14 neü maddeyi kaldırmak lâzımgelcektir. Eğer ağır ve yıpratıcı iş tenzilâtını, yeraltı işçisi için kaldırırsanız 55 yaşı ben de bunlar için kabul ederim ama, buna hiç de lüzum yoktur. Bu 30 nispet, 5 sene, hattâ daha fazla indirmeyi esasen tahtı temine alıyor.

Sigortanın teknik hesap sisteminden ayrılma-

mak üzere arkadaşımızın bu teklifinden vazgeçmesini rica ederim.

LÜTFİ OĞULTÜRK (Bolu) — Efendim, bendeniz doktor olarak mütalâamı arza mecburiyet hissediyorum.

Yer üzerinde çalışan işçi daima havayinesimi ile temastadır. Yuttuğu tozu, toprağı, bir yandan aldığı temiz hava ile ıtrah etmesi imkânına maliktir. Halbuki yer altında kömür ocaklarında çalışan işçiler daima kömür tozunu teneffüs ederler.

Bu kömür tozu, hem nesci riede hem de bronşlarda tevazzu eder. Ve günden güne oksijen teneffüs siası azalır ve nihayet iflâsını intaceder. Akciğer iflâsından sonra kalb de çok çalışmak zorunda kalarak ve o da za'fa uğrar ve şahsın hayatiyeti tehlikeye mâruz kalır.

Bu bakımdan bendeniz de kömür amelesinin ayrı bir maddeye tâbiyetini arz ve rica ederim.

REİS — Başka söz istiyen yok.

Takriri okuyoruz :

Yüksek Reisiğe

12 nci maddenin A fıkrasına aşağıdaki cümlelerin ilâvesinin reye vaz'edilmesini arz ve teklif ederim.

«Yeraltında çalışan sigortalılar için 55 yaşını doldurmuş olmak»

**Kayseri
Hakkı Kurmel**

Yüksek Reisiğe

Şifahen arz ettiğim mucip sebeplere binaen 12 nci maddenin sonuna aşağıdaki bendin ilâvesini saygı ile arz ederim.

**Çanakkale
Safaeddin Karanakçı**

Müstemirren yeraltında çalışan işçilerin ihtiyarlık aylıklarının hesabında (a) fıkrasındaki 60 yaş 50, (b) fıkrasındaki 25 yıl 15 yıl, (c) fıkrasındaki 5 000 günlük sigorta primi 3 000 saat olarak hesabedilir.

REİS — Encümenin mütalâası, efendim?

ENCÜMEN ADINA MEHMET ÜNALDI (Seyhan) — İştirak etmiyoruz efendim.

REİS — Aykırı olan Safaeddin Karanakçı'nın tavrini tekrar okutup reyinize arz edeceğim. (Safaeddin Karanakçı'nın takriri tekrar okundu).

REİS — Safaeddin Karanakçı'nın, maddeye bu şekilde bir fıkra ilâvesine dair tavrini yüksek reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

İkinci takriri geliyoruz:

(Kayseri Mebusu Hakkı Kurmel'in takriri tekrar okundu.)

REİS — Maddeye bir fıkra ilâvesine dair olan bu takriri de Yüksek reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Takrir kabul edilmiştir.

Encümen filhal iştirak ediyor mu?

MEHMET ÜNALDI — Etmiyoruz.

REİS — İştirak etmediği için takrir ile madde encümene verilmiştir.

On üçüncü madde bu madde ile alâkalı mı efendim?

MEHMET ÜNALDI (Seyhan) — Alâkalıdır.

REİS — Alâkalı olduğuna göre aynı sebeple bu maddeyi de encümene iade ediyoruz.

Encümenden rica ediyorum; alâkalı maddeleri söylesinler. İade edelim.

On dördüncü madde de alâkalı mıdır?

MEHMET ÜNALDI (Seyhan) — Alâkalıdır.

REİS — Aynı sebeple bu maddeyi de iade ediyoruz.

On beşinci madde alâkalı mı?

MEHMET ÜNALDI (Seyhan) — Hayır.

REİS — O halde devam ediyoruz.

MADDE 15. — İhtiyarlık aylığına hak kazanan sigortalıların aylıklarının ödenmesine, kendilerinin yazılı taleplerini takibeden ay başından başlanır.

Şu kadar ki, kendisine ihtiyarlık aylığı bağlanan sigortalının, bu kanuna tâbi bir işte çalıştığı müddetçe aylığı kesilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

16 nci maddeyi de encümene iade etmek icab ediyor.

Efendim, birçok maddelerin iadesi gerektiği anlaşılıyor.

Heyette de ekseriyet kalmadığı anlaşıldığından Pazartesi günü saat 15 te toplanmak üzere İnikadı kapatıyorum.

Kapanma saati: 17

B — TAHRİRİ SUALLER VE CEVAPLARI

1. — *Malatya Mebusu Esat Doğan'ın, Ege ve Karadeniz'de tütün piyasasının bu yıl hangi ayda açılacağına ve geçen yıl tatbik edilen primin yükseltilmesinin düşünülüp düşünülmediğine dair sualine Gümrük ve İnhisarlar Vekili Hâdi Hüsman'ın tahriri cevabı (7/286)*

Büyük Millet Meclisi Yüksek Riyasetine

Aşağıdaki sorunun Gümrük ve Tekel Bakanından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını saygı ile rica ederim.

Malatya
Esat Doğan

1. Ege'de ve Karadenizde tütün piyasası bu yıl hangi ayda açılacaktır?

2. Bugünkü hayat şartları ve fiyat seviyelerinin tütün maliyetine yaptığı tesir göz önüne alınarak ve bhusus bâzı muamelelerde döviz kuru yükseltilmiş olduğu halde yabancı firmalara satılan tütün karşılığının müstahsıla normal kurdan ödenmesi muvacehesinde geçen yıl tatbik edilen primin yükseltilmesi düşünülmekte midir? Ve ne hadde çıkarılması tasavvur olunmaktadır?

T. C.

Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti 1. II. 1957
Tetkik ve Murakabe Heyeti Reisliği
Sayı : 310

Özü : Tütün piyasası hakkında.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Kanunlar Müdürlüğü : 15. I. 1957 tarihli

ve 7-286/3757/16778 sayılı tezkereleri karşılığıdır :

Ege ve Karadeniz'de tütün piyasasının bu yıl hangi ayda açılacağı ve geçen yıl tatbik edilen primin yükseltilmesinin düşünülüp düşünülmediği hakkında Malatya Mebusu Esat Doğan tarafından verilen tahriri sual tahriri incelendi.

1. 1956 yılı mahsulü ekici tütünleri satış piyasasının Ege bölgesinde 4 Şubat 1957 tarihine müsadif Pazartesi günü saat 8 de açılacağı İktisat ve Ticaret Vekâletiyle müştereken yayınlanan bir tebliğle ilân edilmiştir.

Karadeniz piyasası, Ege bölgesinde faaliyette bulunan tüccarın da iştirakini teminen ve mütat veçhile Ege piyasasından münasip bir müddet sonra açılacaktır. Bunun zamanı tebliğde de belirtildiği veçhile ayrıya ilân olunacaktır.

2. Geçen sene rekoltesinin umumiyeti itibariyle bir evvelki sene rekoltesine nazaran vasıf bakımından düşüklük göstermesi muvacehesinde ekiciye sattığı tütünlerin beher kilosu için Hükümetçe yapılan 25 kuruşluk yardımın 1956 mahsulü için yapılması Hükümetçe takarrür ettirilmiştir.

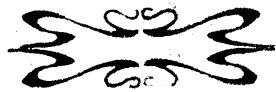
Saygılarımla arz ederim.

Gümrük ve İnhisarlar Vekili
H. Hüsman

7. — ARIZALAR VE TELGRAFLAR

Köy enstitüleriyle ilk öğretmen okullarının birleştirilmesi hakkındaki 6234 sayılı Kanuna ek kanunun kabulü münasebetiyle teşekkürü mu-

tazammın Akçadağ kazası öğretmenlerinden gelen telgraf.

Devre : X
İçtima : 3

S. SAYISI : 87

Mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kanunu lâyihası ve Çalışma Encümeni mazbatası (1/555)

T. C.
Başvekâlet
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 71-445/3466

15 . X . 1956

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Çalışma Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 2 . X . 1956 tarihinde kararlaştırılan Mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kanunu lâyihasının esbabı mucibesiyile birlikte ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil
A. Menderes

ESBABI MUCİBE

3008 sayılı İş Kanununun sosyal yardımlara mütallik yedinci faslında, iş hayatında çalışanların mâruz buldukları çeşitli sosyal ve mesleki riskleri karşılamak üzere sosyal sigortaların kurulması derpiş edilmiştir.

Bu ana hüküm ve prensibe dayanılarak, 5417 sayılı Kanunla kurulan İhtiyarlık Sigortası 1950 senesinde tatbik mevkiine konulmuş, mâlûliyet ve ölüm sigortaları da ihtiyarlık sigortası bünyesi içinde kısmen tesis edilmiştir.

6 senelik tatbikat, Mâlûliyet ve Ölüm Sigortalarının tam bir şekilde kurulmasına ve İhtiyarlık Sigortası esaslarında sosyal sigortaların ana prensiplerine uygun olarak bâzi tadilat yapılmasına şiddetle ihtiyaç duyulduğunu göstermiştir.

Bütün bu hususları sağlamak üzere, Mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kanunu lâyihası hazırlanmıştır.

5417 sayılı İhtiyarlık Sigortası Kanunu yerine ikame edilecek olan bu lâyihaya göre, İhtiyarlık Sigortasından sigortalılara sağlanan hak ve menfaatler genişletilmekte, mâlûliyet ve ölüm hallerinde de gerekli yardımların yapılması temin olunmaktadır.

Ezcümle, sigortalılık süresi 15 yılı dolduranlara ihtiyarlık aylığı, sigortalılık süresi 5 yılı doldurup çalışma gücünün üçte ikisini kaybederek mâlûl olanlara mâlûliyet aylığı ve yine sigortalılık süresi 5 yılı doldurduktan sonra ölenlerin geride bıraktıkları kimselerine dul ve yetim aylığı bağlanması, her hangi bir sebeple aylık bağlanmasına hak kazanamayan sigortalılar ile ölümleri halinde hak sahibi kimselerine behemehal toptan ödeme yapılması derpiş edilmektedir.

Bu suretle, sosyal sigortalıların mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kollarında beynelmîlel asgari normlar tamamıyla sağlanmış olduğu gibi çeşitli hallerde asgari normun da üstünde hak ve menfaatler tanınmıştır.

Kanun lâyihasının ihtiva ettiği maddeler aşağıda sırasıyla açıklanmıştır.

Madde 1. : Mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortalarının kimler hakkında uygulanacağı, halen mer'î hükümlere mütenazır olarak bu maddede belirtilmiştir.

Madde 2. : Bu sigortalardan kimlerin istisna edilmekte olduğu, halen mer'î hükümlere mütenazır olarak bu maddede gösterilmiştir.

Madde 3 : Mâlûl sigortalılara iki çeşit menfaat temin edilmekte olup bu menfaatler irae edilmiştir.

Madde 4 : Halen, çalışma gücünün en az dörtte üçünü kaybedenler mâlûl sayıldıkları halde yeni mâlûliyet sigortası bakımından ve beynelmîlel normlara da uygun olarak çalışma gücünün üçte ikisini kaybeden sigortalıların mâlûl sayılmaları derpiş edilmiş ve mâlûl sayılmayı gerektiren halerin, halen olduğu gibi bir nizamname ile tesbit olunacağı da kaydolunmuştur.

Madde 5 : Mâlûliyet aylığından faydalanma şartları gösterilmiştir.

Madde 6 : Bağlanacak mâlûliyet aylıklarının nispetleri açıklanmıştır.

Madde 7 : Mâlûliyet aylıklarının, sigortalının yazılı müracaatını takibeden ay başından başlayacağı belirtilmiş, ayrıca, diğer sosyal sigorta kollarından geçici iş göremezlik ödeneği alanlara mükerrer ödeme yapılmasını önliyecek hükümler konulmuştur.

Madde 8 : Mâlûliyet durumlarının değişmesi halinde ne yapılacağı maddede tasrih olunmuştur.

Madde 9 : Mâlûl sayıldıkları halde aylık bağlanmasına hak kazanamıyanlara, başkaca bir şart aranmadan birikmiş sigorta primlerinin toptan ödeme şeklinde verilmesi esası kabul edilmiş ve madde buna göre yazılmıştır.

Madde 10 : Mâlûl sigortalıların işe alıştırılmaları mevzuu bütün ileri Garp memleketlerinde mühim bir mevzu olarak ele alınmış bulunmakta ve üzerinde devamlı olarak çalışılmaktadır.

Bu hususun memleketimizde de tatbik mevkiine konulması her bakımdan yerinde ve uygun görülmüş ve bunu sağlamak maksadiyle bu madde kaleme alınmıştır.

Madde 11 : İhtiyarlık Sigortasından sağlanan menfaatler belirtilmiştir.

Madde 12 : Halen, sigortalılık süresi en az 25 yıl olan ve asgari 5 000 günlük prim ödemiş bulunan sigortalılara ihtiyarlık aylığı bağlanabilmektedir.

Bu madde ile, sigortalılık süresi 15 yıl olan ve senelik vasati 150 günlük prim ödeyen sigortalılara da aylık bağlanması temin edilmektedir.

Madde 13 : Bağlanacak ihtiyarlık aylığının nispeti gösterilmekte ve ayrıca 60 yaşından sonra çalışanlara bağlanacak aylıklara her sene için zam yapılması sağlanmaktadır.

Madde 14 : Ağır ve yıpratıcı işlerde çalışan sigortalılar lehine halen mer'i mevzuatta mevcut olan hüküm bu maddede yer almıştır.

Madde 15 : İhtiyarlık aylığının ödenmesine ne zaman başlanacağı ve hangi halde aylık ödenmeyeceği maddede tasrih olunmuştur.

Madde 16 : İhtiyarlık çağına geldiği halde mâlûliyet ve ihtiyarlık aylığı bağlanmasına hak kazanamıyan sigortalılara, başkaca her hangi bir şart aranmadan behemahal toptan ödeme yapılması esası vaz'olunmuş ve madde buna göre kaleme alınmıştır.

Madde 17 : Halen mer'i mevzuatta olduğu gibi, evlenme dolayısıyla işten ayrılan kadın sigortalılara şahsan ödedikleri pirimlere tekabül eden miktarda toptan ödeme yapılacağı tasrih edilmektedir.

Madde 18 : Ölüm sigortasından sağlanan menfaatler irae olunmuştur.

Madde 19 : Ölüm sigortasından hangi sigortalının hak sahibi kimselerine aylık bağlanabileceği, mâlûliyet ve ihtiyarlık sigortalarındaki esas ve şartlara mütenazır olarak maddede açıklanmıştır.

Madde 20 : Hak sahiplerine bağlanacak aylığın tesbitinde esas tutulacak kazanç, maddede gösterilmiştir.

Madde 21 : Ölen sigortalıların hak sahibi kimselerine ne nispetlerde ve hangi esaslarla aylık bağlanacağı maddede tasrih olunmuştur.

Madde 22 : Hak sahiplerine bağlanacak aylıkların başlama tarihleri, maddede tasrih olunmuştur.

Madde 23 : Sigortalının ölümü halinde hak sahipleri, aylık bağlanmasına hak kazanamadıkları takdirde, toptan ödemedi behemahal faydalanmaları derpiş edilmiş ve madde bunu sağlayacak şekilde kaleme alınmıştır.

Ayrıca, toptan ödeme esas ve nispetleri de maddede irae edilmiştir.

Madde 24 : Cenaze masrafı karşılığı hakkında halen mer'î hüküm bu maddeye dercolunmuştur.

Madde 25 : Sigortalılık süresinin mebdeî, halen mer'î hükümlere mütenazır olarak maddede işaret olunmuştur.

Madde 26 : Mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortalarından tahsis olunacak aylığın asgari haddi yılda 720 lira olarak kabul edilmiş ve madde buna göre yazılmıştır.

Madde 27 : Hem aylık bağlanmasına, hem de toptan ödeme yapılmasına hak kazananlar hakkında ne yolda muamele yapılacağı tasrih olunmuştur.

Madde 28 ; Tahsis nispet ve miktarlarını artıracak olan, sigortalının geçindirmekle mükellef bulunduğu kimselerin kimler olduğu tâyin ve tadviz edilmiştir.

Madde 29 : Bu kanun tatbikatında hangi raporların esas tutulacağı ve itiraz halinde yapılacak muamele maddede belirtilmiştir.

Madde 30 : Çeşitli aylıkların birleşmesi halinde ilgililere ne suretle tahsis yapılacağı maddede tasrih olunmuştur.

Madde 31 : Kurumun tahsis kararına itiraz müddeti ve mercii maddede gösterilmiştir.

Madde 32 : Mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortalarının gerektirdiği yardım ve masrafı karşılamak üzere, sosyal sigortaların ana prensipleri dairesinde ne suretle prim alınacağı maddede belirtilmiştir.

Madde 33 : Sigorta priminin hesabına esas tutulacak kazançlar irae edilmiştir.

Madde 34 : Sigorta primi hesabına esas tutulacak günlük kazançların asgari ve âzami haddi ile primlerin ne suretle hesaplanacağı maddede gösterilmiştir.

Madde 35 : Yapılan teknik sigorta hesaplarına göre mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları için alınması iktiza eden primlerin nispeti belirtilmiştir.

Madde 36 : Ağır ve yıpratıcı işlerde çalışan ve bu suretle yıpranma payı kazanan sigortalıların primlerinin ne nispet üzerinden hesap ve tesbit edileceği maddede tasrih olunmuştur.

Madde 37 : Sigortalıların şahsi hesaplarının tutulabilmesi ve alınacak primlerin hesaplanması için iş yerlerinde tanzim ve tevdi edilecek bordrolar bu maddede kaydolunmuştur.

Madde 38 : Toplanan sigorta primlerinden, sosyal sigorta tekniğine uygun olarak ayrılacak karşılıklar maddede gösterilmiştir.

Madde 39 : Sigorta fonlarının nerelere ve ne suretle plâse edileceği halen mer'î hükümlere uygun olarak maddede tebarüz ettirilmiştir.

Madde 40 : Mecburi sigortaya tâbi işlerden ayrılanların kendi ihtiyarlarıyla sigortaya devam edebilmeleri için tatbik edilecek esaslar maddede irae olunmuştur.

Madde 41 : Sosyal grup sigortalarına toplu olarak getirilebilmesini teminen madde kaleme alınmıştır.

Madde 42 : 3008 sayılı İş Kanunu ile 4772 sayılı Kanunun bâzı hükümlerinin bu kanun için de cari olabilmesi için madde yazılmıştır.

Madde 43 : Bu sigortaların uygulanabilmesi, her sigortalı için müstakil birer şahsi hesap ve şahsi birer dosya tutulmasına vâbestedir.

Bu husus da, ancak, sigortaya tâbi işlere giren ve ayrılanların matlûp şekilde sigorta idaresine bildirilmesi suretiyle sağlanabilir.

Madde bunu temin edecek surette kaleme alınmıştır.

Madde 44 : Sigortanın malî bünyesinin asgari 5 senede bir gözden geçirilmesi için bu madde yazılmıştır.

Madde 45 : Sigorta idaresince sigortalılara verilecek hesap kartları ve bu kartlar muhteviyatına yapılabilecek itirazın müddeti maddede tasrih olunmuştur.

Madde 46 : Sigorta Kanunu hükümlerinin tam bir şekilde tatbikini teminen, halen olduğu gibi müeyyide derpiş edilmiştir.

Madde 47 : Alınmayan aylıkların ne kadar müddet içinde zaman aşımına uğrıyacağı maddede belirtilmiştir.

Madde 48 : Sigortadan yardıma hak kazanıp da yabancı memleketlere gidenler hakkında tatbik olunacak muamele dercolunmuştur.

Madde 49 : Sigortadan yardıma hak kazananlara, muamelesi tamamlanıncaya kadar avans verilmesine imkân sağlanmaktadır.

Madde 50 : Yaş mevzuunda tatbik olunacak muamele bu maddede tasrih olunmuştur.

Madde 51 : Yabancı tabalı şahısların ekserisi memleketimizde muvakkat bir müddet ikamet edip ayrılmaktadırlar.

Bunların mecburi olarak sigortaya tâbi tutulmaları, ilerde faydalanma imkânını elde edemeyecek olmalarına rağmen kendilerinden füzulen sigorta primi alınmasını intaceylemektedir.

Bu hali önlemek üzere, yabancı tebaalı şahıslar hakkında, sigortanın, yazılı müracaat halinde tatbik olunması esası vaz'olunmaktadır.

Madde 52 : Sigorta kanunlarına tâbi tutulma vasfını ve halini kaybeden iş yerleri ve buralarda çalışanlar hakkında tatbik olunacak muamele maddede belirtilmiştir.

Madde 53 : Sigorta muamelât ve tatbikatına ait tebliğlerin ne suretle yapılacağı bu maddede tasrih olunmuştur.

Muvakkat madde 1 : Sigortanın kuruluşu sırasında ileri yaşta bulunan sigortalılar için halen mer'i kanunlarda yer almış olan hükümler ve tanınan haklar bu maddede gösterilmiştir.

Muvakkat madde 2 : 5937 sayılı Kanunda yer alan bu hükümler, ilgililerin haklarının ziyaa uğramaması için bu maddeye dercolunmuştur.

Muvakkat madde 3 : Mülga mevzuatta yer alan münavebeli işlerde çalışan sigortalıların prim ödeme gün sayılarının ne suretle tesbit olunacağı bu maddede belirtilmiştir.

Muvakkat madde 4 : Bu kanunla kaldırılan kanunlara tevfikân bağlanmış olan aylıkların ödenmesine devam edilmesi için bu madde kaleme alınmıştır.

Madde 54 : Bu kanunun meriyete girmesiyle meriyetten kalkacak kanunlar maddede gösterilmiştir.

Madde 55 : Bu kanunların tatbik mevkiine konulması bâzı hazırlıkların yapılmasına vabeste bulunduğundan ve muayyen bir ay başında meriyete girmesi gerektiğinden madde buna göre yazılmıştır.

Madde 56 : Bu kanunun hükümlerini icraya memur edilen organ irae edilmiştir.

Çalışma Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Çalışma Encümeni
Esas No: 1/555
Karar No: 6

29 . I . 1957

Yüksek Reisliğe

Çalışma Vekâletince hazırlanarak Başvekâletin 15 . X . 1956 tarihli 71 - 445/3466 sayılı tezeresiyle Büyük Millet Meclisine sunulup 1 . XI . 1956 tarihinde 1/555 numara ile encümenimize havale olunan (Malûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları Kanunu) lâyihası, Çalışma Vekâleti temsilcilerinin de iştirakiyle tetkik ve müzakere edilmiştir.

Lâyihanın tamamı üzerinde yapılan görüşmelerde, esbabı mucibede de belirtildiği üzere, mer'i mevzuatta, ilgililer lehine birçok yenilikler ve değişiklikler yapılmasının derpiş edildiği anlaşılmıştır.

Lâyihanın ihtiva ettiği esaslar ve halen mer'i mevzuata göre getirdiği yenilikler ana hatlarıyla şu suretle hulâsa edilebilir:

1. Çalışma gücünün en az dörtte üçü yerine üçte ikisini kaybeden sigortalılar Malûliyet Sigortası yardımlarından faydalanacaklardır.

2. Malûliyet aylığından faydalanabilme için gerekli 15 yıllık sigortalılık süresi 5 yıla indirilmektedir.

3. Malûliyet aylığı halen asgari haddin dî-nuna indirilebilmekte ise de yeni lâyihaya göre asgari haddin altına düşürülmeyecektir.

4. Başka birinin devamlı bakımına muhtaç durumda bulunan mâlûl sigortalılara, yeni lâyiha ile % 50 zam yapılmaktadır.

5. İhtiyarlık aylığı bağlanabilmesi için şart olan asgari 25 yıllık sigortalılık süresi 15 yıla indirilmiştir.

6. İhtiyarlık halinde, toptan ödemeye hak kazanan sigortalılara bugün, birikmiş sigorta primlerinin yarsı verilebilmektedir. Yeni lâyiha ile bu primlerin tamamı ödenecektir.

7. Bugün, sigortalılık süresi 25 yılı dolduran veya 15 yılı doldurduktan sonra mâlûl sayılan sigortalıların ölümü halinde hak sahibi kimselerine aylık bağlanabilmektedir. Yeni lâyihada, bu hak, 5 yılı dolduran sigortalıların hak sahibi kimselerine de tanınmıştır.

8. Ölen sigortalıların hak sahibi kimseleri-

ne bağlanacak aylığın nispeti yükseltilmekte ve eşlerde % 40 dan % 50 ye, çocuklarda % 20 den % 25 e, anasız ve babasız çocuklarda % 20 den % 40 a, ana ve babada % 20 den % 25 e çıkarılmaktadır.

9. Halen, çocuklara, 18 yaşına kadar aylık verilebilmekte olmasına mukabil, yeni lâyiha ile, yüksek tahsil yapılması halinde 25 yaşını dolduruncaya kadar aylık verilecektir.

10. Normal sigortalılık müddetini doldurmuş olan sigortalıların mâlûliyeti halinde senede vasati 200 gün yerine 150 günlük prim ödemiş olanlar da mâlûliyet aylığı alabileceklerdir.

11. 60 yaşından yukarı yaşlarda aylık bağlananlara, yeni lâyiha ile, 60 dan sonra doldurdukları her tam yaş için % 1 zam yapılması sağlanmaktadır.

12. Sigortalıların, aylık bağlanması şartlarını haiz olmıyan bir kısım hak sahibi kimselerine yapılacak toptan ödeme nispetleri de, aylıklardaki artışa muvazi olarak tezyidedilmiştir.

13. Eski hizmet çalışma belgelerinin tevdiğine ait tahdidî müddet, yeni lâyiha ile tamamen kaldırılmaktadır.

14. İleri yaşta bulunan sigortalıların aylık bağlanmasına hak kazanabilmeleri için gerekli senelik prim ödeme gün sayıları vasatisi, halen İhtiyarlık Sigortasının kurulduğu 1 . IV . 1950 tarihinden itibaren hesaplanmaktadır. Yeni lâyiha ile, bu müddet, sigortalıların lehine olarak, 1 . IV . 1950 de veya bundan sonra sigortaya tâbi işlere ilk defa girildiği tarihten hesaplanacaktır.

Bu suretle, mâlûliyet ve ölüm sigortaları tam olarak kurulmakta, İhtiyarlık Sigortasında ilgililer lehine büyük yenilikler ve değişiklikler yapılmakta, bu üç sosyal sigorta kolundan sağlanan hak ve menfaatler beynelmilel asgari-normalara uygun seviyeye çıkarılmakta ve binnetice, Mâlûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortala-

rı ihtiyaçlara cevap verebilecek mütekâmil bir hale getirilmektedir.

Sosyal icaplara ve duyulan ihtiyaca göre tesbit olunarak kanun teminatına bağlanan bu hak ve menfaatlerin sağlanabilmesi için gerekli malî imkânları temin maksadiyle, alınmakta olan sigorta primleri de, teknik sigorta hesaplarının zaruri kıldığı hadlere çıkarılmıştır.

Sigortalıların aylık ücretlerinin % 3 ü nispetinde olan bu artışın, memleketin iktisadiyatında maliyet unsurlarına belirli bir tesir yapmayacağı anlaşılmıştır.

Lâyihamın tamamı üzerindeki görüşmeler sonunda, ihtiva ettiği hüküm ve esaslar sosyal sigorta icaplarına ve ihtiyaca göre uygun görülerek maddelerin tetkikine geçilmiştir.

Maddelerin müzakeresinde :

1. Hükümet lâyihasının 7 nci ve 15 nci maddelerindeki (bu yoldaki) kelimelerinin çıkarılmasının mezkûr maddeleri daha vazih hale getireceği anlaşıldığından bu kelimeler tayyedilmiştir.

2. Lâyihamın 14 ncü maddesinde, ağır ve yıpratıcı işlerde çalışarak kazanılan yıpranma paylarının, kanunun hangi maddesinde belirtilen yaş haddinden indirileceği tasrih edilmiş, ayrıca, sigortalıların haklarını korumak, tatbikatta çıkabilecek ihtilâfları ve güçlükleri önlemek maksadiyle, bu maddeye, bir takvim ayı zarfında yalnız ağır ve yıpratıcı işlerde çalışanların o ayda çalışmadan ücret aldıkları günlere ait sigorta primlerinin ne suretle hesap ve tesbit olunacağı hususunda bir fıkra eklenmiştir.

3. Hükümet lâyihasının esaslarına göre, sigorta yardımları, sigortaya tâbi işlerden ayrılanlara ve yazılı talepleri üzerine yapılacağından, 13 ncü maddeye (ve sigortaya tâbi işten ayrılan), (yazılı talepleri üzerine) kayıtları ilâve edilmiştir.

4. Lâyihamın 21, 23 ve 28 nci maddelerindeki (munhasıran) kelimesi, tatbikatta güçlük tevli dedecek ve bir kısım hak sahibi kimselerin sigortadan yardım görebilmelerine mâni olabilecek mahiyette görüldüğünden tayyedilmiştir.

5. Mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları, halen mevcut İhtiyarlık Sigortası yerine kâim ve sigortanın devamı mahiyetinde olduğundan, İhtiyarlık Sigortası Kanununa göre ödenmiş olan primler ile bunların gün sayılarının nazara alınacağı hususunu tasrih etmek maksadiyle

lâyihamın 25 nci maddesine bir fıkra eklenmiştir.

6. Aylık bağlanan sigortalılar ile hak sahibi kimselerinin durumlarında, kendilerinin veya diğer hak sahiplerinin aylık miktarlarının değiştirilmesini gerektiren bir hal husule geldiği takdirde aylığın da buna muvazi olarak değişeceğini tavzih ve tasrih etmek üzere lâyihamaya 29 ncü madde ilâve edilmiştir.

7. Lâyihamaya encümenimizce 29 ncü madde eklendiğinden, Hükümet tasarısında 28 nci maddeden sonra yer alan maddelerin numaraları birer numara yükselmiştir.

Numaraları bu suretle değişen maddelere atıf yapılan eski 33 yeni 34, eski 35 yeni 36, eski 36 yeni 37, eski 40 yeni 41, eski 45 yeni 46 ncü maddeler metinlerindeki madde numaraları da buna göre düzeltilmiştir.

8. Lâyihamın eski 40 ncü yeni 41 ncü maddesinin (a) fıkrasındaki (bu kanuna tâbi işten son defa ayrıldığı tarihten itibaren bir yıl içinde) kaydı, bu bir yıllık müddeti geçirenlerin sigortaya tâbi işlerde bir gün dahi çalışmak suretiyle yeniden birer yıllık müddet kazanabilecekleri ve tatbikatta güçlük ve ihtilâflara da sebebiyet verebileceği cihetle, fıkradan tayyedilmiştir.

Ayrıca, mezkûr maddenin son fıkrasındaki bir yıllık müddet, işin mahiyet ve icabına göre çok uzun bulunduğundan altı aya indirilmiştir.

9. Lâyihamın eski 49 ncü yeni 50 ncü maddesinde, avans verilebilmesi sigorta idaresinin ihtiyarına bırakılmış olduğundan ve bu avanslar için asgari bir had derpiş edilmediğinden, ilgili yazılı talepleri üzerine avans verilmesinin sigorta idaresinin ihtiyarına bırakılmamasını ve verilecek avansın asgari bir hadden dâim olmasını teminen, madde buna göre yeniden yazılmıştır.

10. Muvakkat 1 nci maddenin (A) fıkrasında sadece ifade bakımından küçük iki düzeltme yapılmıştır.

İhtiyarlık Sigortasının kurulduğu 1 . IV . 1950 tarihinden itibaren yedi seneye yakın bir zaman geçmiş olduğu ve sigortalılık süresi beş yıl doldurduktan sonra mâlûl sayılanlar Hükümet lâyihasının esas hükümleri dairesinde Mâlûliyet Sigortasından faydalanabilecekleri cihetle, muvakkat 1 nci maddenin (D) fıkrasında der-

piş edilen hükmün tatbik mahalli görülemediğinden bu (D) fıkrası maddeden tayyedilmiştir.

11. Lâyihanın muvakkat 1 nei maddesinde derpiş edilen eski hizmet çalışma belgelerinin, halen mer'î mevzuata göre tevdi mehli 1954 yılı sonunda nihayete ermiştir.

Hükümet lâyihasında ise, bu tevdi mehli tamamen kaldırılmaktadır.

Eski hizmet çalışma belgeleri, halen mer'î mevzuatta belirtilen kanuni tevdi mehlinden sonra verilen ve kendilerine aylık bağlanmamış veya toptan ödeme yapılmamış bulunan sigortalılar ile hak sahibi kimselerine, hükümet lâyihasına göre tevdi mehli tamamen kaldırılan eski hizmet çalışma belgelerine tevfikân gerekli tahsislerin yapılmasını tasrih ve temin maksadiyle lâyihaya muvakkat 5 nei madde eklenmiştir.

12. Türkiye'de teşekkül etmiş menafii umumiyeye hadim kültür cemiyetlerinde çalışan cenebi tebaalı işçi ve hizmetlilerden memleketimizden ayrılanlar umumiyetle mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortalarından faydalanamayacakları, zikri geçen cemiyetlerin kâr gayesi gütmeyen birer teşekkül olmaları itibariyle evvelece bu kabil personelleri için sigorta idaresine yatırdıkları sigorta pirimlerinin maliyet, kazanç ve vergi mevzuuna da girmedigi ve bu cemiyetlerin ifa ettikleri hizmet ve sağladıkları fayda nazarı itibara alınarak, bahse mevzu personelin evvelece yatırılan si-

gorta pirimlerini yazılı talepleri üzerine ilgili cemiyetlere geriverilebilmesi maksadiyle lâyihaya muvakkat 6 nei madde eklenmiştir.

13. Lâyihanın 8 nei ve eski 52 yeni 53 neu maddelerinde, hüküm aynen ipka olunmakla beraber, sadece ifade bakımından bâzı küçük değişiklikler yapılmıştır.

14. Lâyihanın diğer maddeleri metinleri aynen kabul olunmuştur.

Mucip sebepleri ve yapılan değişiklikler yukarıda belirtilen Mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları Kanunu Hükümet lâyihası ile encümenimize kabul olunan metin, tercihan ve müstaceliyetle görüşülmesi temennisiyle Unumi Heyetin yüksek tasvibine arz edilmek üzere Riyaset makamına sunulur.

Çalışma Encümeni Reisi

Mazbata Muharriri

Seyhan

Giresun

M. Ünalda

D. Köymen

Kâtip

Aydın

İstanbul

N. Çelîm

N. Kurt

İmzada bulunamadı

Bingöl

Bursa

E. Yıldız

S. Çıracıoğlu

Kütahya

Urfa

A. Kavuncu

F. Ayalp

Urfa

Mardin

C. Öncel

C. Öztürk

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kanununu lâyihası

Ana hükümler

MADDE 1. — 3008 sayılı İş Kanununun tatbik edildiği iş yerlerinde çalışanlardan o kanuna göre sigortalı sayılanlar ile 5953 ve 6379 sayılı Kanunlar şümulüne giren gazeteciler ve gemi adamlarının mâlûliyetleri, ihtiyarlıkları ve ölümleri halinde yapılacak yardımlar için, iş yerlerinin mezkûr kanunlar şümulüne alındığının ilgili makamlar tarafından iş verene tebliği tarihinden itibaren, bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Bu tebliğat, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun tebliğata mütaallik hükümleri dairesinde yapır.

MADDE 2. — Bu kanun hükümleri aşağıda yazılı kimseler hakkında tatbik edilmez:

- a) Kanunla kurulu emeklilik sandıklarıyla ilgilendirilenler,
- b) 4772 sayılı Kanuna tevfikan daimî iş görmezlik ödeneği bağlananlar haric olmak üzere, bir kanuna dayanılarak emekli, mâlûliyet veya ihtiyarlık aylığı bağlanmış olanlar,
- c) İş yerinde yürütülen esas işin mahiyeti 3008 sayılı İş Kanununun 8 nci maddesinde gösterilen süreksiz işlerden madut bulunduğu takdirde, bu gibi iş yerlerinde çalışanlar.

Mâlûliyet sigortası

MADDE 3. — Mâlûliyet sigortasından sigortalıya sağlanan menfaatler şunlardır:

- a) Mâlûliyet aylığı bağlanması,
- b) Toptan ödeme yapılması.

MADDE 4. — Çalışma gücünün en az üçte ikisini kaybettiği usulen anlaşılan sigortalılar mâlûliyet sigortası bakımından mâlûl sayılırlar.

Sigortalıların, hangi hallerde çalışma gücünün en az üçte ikisini kaybetmiş ve hangi hallerde başka birinin devamlı bakımına muhtaç durumda sayılacakları, Çalışma ve Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâletlerince müştereken hazırlanacak bir Nizamname ile tesbit olunur.

MADDE 5. — Mâlûliyet aylığından faydalanabilmek için :

ÇALIŞMA ENCÜMENİNİN TADİLİ

Mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kanununu lâyihası

Ana hükümler

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabül edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Mâlûliyet sigortası

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Ça. E.

- a) Çalışma gücünün en az üçte ikisini kaybetmiş olmak,
 - b) En az on beş yıldan beri sigortalı bulunmak,
 - c) Bu kanuna göre en az 3 000 günlük sigorta primi ödemiş olmak,
- Şarttır.

Ancak, yukarıdaki (b) ve (c) fıkralarında yazılı şartlardan birini veya her ikisini yerine getirmemiş olmakla beraber, sigortalılık süresi 5 - 20 yıl olan ve her sene için ortalama olarak en az 150 günlük sigorta primi ödemiş bulunan sigortalılara da mâlûliyet aylığı bağlanır.

MADDE 6. — 5 nci maddenin a, b ve c fıkralarında yazılı şartları haiz olmak suretiyle mâlûliyet aylığı bağlanmasına hak kazanan ve geçindirmekle mükellef kimseleri bulunan sigortalılara, sigortalılık süresince ödedikleri sigorta primlerinin hesabına esas tutulan ortalama yıllık kazançlarının % 50 si, geçindirmekle mükellef kimsesi bulunmayan sigortalılara da % 35 i nispetinde yıllık mâlûliyet geliri bağlanır.

Başka birinin devamlı bakımına muhtaç durumda mâlûl olan sigortalılara, ortalama yıllık kazançlarının % 60 ı nispetinde yıllık mâlûliyet geliri bağlanır.

Çalışma gücünün en az üçte ikisini kaybetmiş ve 5 nci maddenin son fıkrasına göre mâlûliyet geliri bağlanmasına hak kazanmış olan sigortalılara, yukarıdaki nispetlerden, sigortalılık sürelerinin 20 yıldan eksik her tam senesi için % 1 indirme yapılmak suretiyle yıllık mâlûliyet geliri bağlanır.

Mâlûliyet aylığı, yıllık mâlûliyet gelirinon on iki de biridir.

MADDE 7. — Mâlûliyet aylığına hak kazanan sigortalıların aylıklarının ödenmesine, kendilerinin bu yoldaki yazılı taleplerini takibeden aybaşından başlanır.

Ancak, iş kazalarıyla meslek hastalıkları veya hastalık ve analık sigortalarından geçici iş göremezlik ödeneği alan sigortalıların mâlûliyet aylıkları, geçici iş göremezlik ödeneği verilme süresinin nihayete erdiği tarihi takibeden ay başından itibaren ödemeye başlar.

MADDE 6. — Hükümetin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Mâlûliyet aylığına hak kazanan sigortalıların aylıklarının ödenmesine, kendilerinin yazılı taleplerini takibeden ay başından başlanır.

Ancak, iş kazalarıyla, meslek hastalıkları veya hastalık ve analık sigortalarından geçici iş göremezlik ödeneği alan sigortalıların mâlûliyet aylıkları, geçici iş göremezlik ödeneği verilme süresinin nihayete erdiği tarihi takibeden ay başından itibaren ödemeye başlar.

Hü.

Ça. E.

MADDE 8. — Mâlûliyet aylığı bağlandıktan sonra, sigortalı, her zaman, başka birinin sürekli bakımına muhtaç duruma girdiğini ileri sürerek mâlûliyet aylığının artırılmasını isteyebilir.

Başka birinin devamlı bakımına muhtaç duruma girdiği usulen anlaşılan sigortalıların mâlûliyet aylıkları, bu husustaki yazılı müracaatlarını takibeden aybaşından itibaren 6 ne madde hükmüne göre artırılır.

İşçi Sigortaları Kurumu da, mâlûliyet aylığı bağlandığı tarihten itibaren üç yıl içinde, sigortalıları, yeniden kontrol muayenesine tâbi tutabilir.

Gerek bu kontrol muayenesi, gerekse sigortalının bu maddenin birinci fıkrasına göre müracaatı üzerine veya işe alıştırma neticesinde yapılan muayenesi sonunda, mâlûliyet aylığı, tesbit edilecek mâlûliyet durumuna göre, sigortalının müracaatı halinde yazılı müracaatını, İşçi Sigortaları Kurumunca kontrol muayenesine veya işe alıştırmaya tâbi tutulma halinde de son muayene tarihini takibeden ay başından itibaren, gerekirse artırılır, azaltılır veya kesilir.

Kontrol muayenesini, Kurumun yazılı tebliğatında belirtilen tarihten itibaren 3 ay zarfında yaptırmıyan sigortalıların mâlûliyet aylıklarının ödenmesi, 3 aylık müddetin hitamından itibaren, sigortalı kontrol muayenesini yaptırmıyaya kadar durdurulur.

MADDE 9. — Çalışma gücünün en az üçte ikisini kaybettiği usulen anlaşılan ve mâlûliyet veya ihtiyarlık aylığı bağlanmasın hak kazanamıyan sigortalılara, bu kanuna göre kendilerinin ve iş verenlerinin ödediği sigorta primlerinin toplamı toptan ödeme şeklinde verilir.

MADDE 10. — Çalışma gücünün artırılabilirceği umulan mâlûl sigortalılar, İşçi Sigortaları Kurumunca, kendi mesleklerinde veya yeni bir meslekte çalışabilmelerini teminen işe alıştırılabilirler.

İşçi Sigortaları Kurumunun bu husustaki yazılı tebliğatına rağmen işe alıştırılmaktan imtina eden sigortalıların mâlûliyet aylıkları-

MADDE 8. — Mâlûliyet aylığı bağlandıktan sonra, sigortalı, her zaman, başka birinin devamlı bakımına muhtaç duruma girdiğini ileri sürerek mâlûliyet aylığının artırılmasını isteyebilir.

Başka birinin devamlı bakımına muhtaç duruma girdiği usulen anlaşılan sigortalıların mâlûliyet aylıkları, bu husustaki yazılı müracaatlarını takibeden ay başından itibaren 6 ne madde hükmüne göre artırılır.

İşçi Sigortaları Kurumu da, mâlûliyet aylığı bağlandığı tarihten itibaren üç yıl içinde, sigortalıları, yeniden kontrol muayenesine tâbi tutabilir.

Gerek bu kontrol muayenesi, gerek sigortalının bu maddenin birinci fıkrasına göre müracaatı üzerine veya işe alıştırma neticesinde yapılan muayenesi sonunda, mâlûliyet aylığı, tesbit edilecek yeni mâlûliyet durumuna göre :

a) Sigortalının müracaatı halinde, yazılı müracaatını,

b) İşçi Sigortaları Kurumunca kontrol muayenesine veya işe alıştırmaya tâbi tutulma halinde de son muayene tarihini,

Takibeden ay başından itibaren, gerekirse artırılır, azaltılır veya kesilir.

Kontrol muayenesini, Kurumun yazılı tebliğatında belirtilen tarihten itibaren 3 ay zarfında yaptırmıyan sigortalıların mâlûliyet aylıklarının ödenmesi, 3 aylık müddetin hitamından itibaren, sigortalı kontrol muayenesini yaptırmıyaya kadar durdurulur.

MADDE 9. — Hükümetin 9 ne maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Hükümetin 10 ne maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Ça. E.

nm yarısı, alıştırma işine başlayıncaya kadar kesilir.

İşe alıştırmanın ne suretle ve hangi esaslar dairesinde yapılacağı ve bu maddenin tatbik tarzı, Çalışma ve Sihat ve İctimai Muavenet vekâletlerince müştereken hazırlanacak bir nizamname ile tesbit olunur.

İhtiyarlık sigortası

MADDE 11. — İhtiyarlık sigortasından sigortalıya sağlanan menfaatler şunlardır :

- a) İhtiyarlık aylığı bağlanması,
- b) Toptan ödeme yapılması.

MADDE 12. — İhtiyarlık aylığından faydalanabilmek için :

- a) 60 yaşını doldurmuş olmak,
- b) En az 25 yıldan beri sigortalı bulunmak,
- c) Bu kanuna göre en az 5 000 günlük sigorta primi ödemiş olmak,

Şarttır.

Ancak, yukardaki (b) ve (c) fıkralarında yazılı şartlardan birini veya her ikisini yerine getirmemiş olmakla beraber sigortalılık süresi 15 - 35 yıl olan ve her sene için ortalama olarak en az 150 günlük sigorta primi ödemiş bulunan sigortalılara da ihtiyarlık aylığı bağlanır.

MADDE 13. — 12 nei maddenin (a), (b) ve (c) fıkralarındaki şartları yerine getirmek suretiyle ihtiyarlık aylığı bağlanmasına hak kazanan ve geçindirmekle mükellef kimsesi bulunan sigortalılara, sigortalılık süresince ödedikleri sigorta primlerinin hesabına esas tutulan ortalama yıllık kazançlarının % 50 si, geçindirmekle mükellef kimsesi bulunmayan sigortalılara da % 35 nispetinde yıllık ihtiyarlık geliri bağlanır.

60 dan yukarı yaşlarda aylık bağlanan sigortalıların yıllık ihtiyarlık gelirleri, 60 yaşından sonra doldurmuş buldukları her tam yaş için % 1 artırılır.

12 nei maddenin son fıkrasına göre ihtiyarlık geliri bağlanmasına hak kazanan sigortalılara, yukardaki nispetlerden, sigortalılık sürelerinin 35 yıldan eksik her tam senesi için % 0,75 indirim yapılmak suretiyle yıllık ihtiyarlık geliri bağlanır.

İhtiyarlık sigortası

MADDE 11. — Hükümetin 11 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Hükümetin 12 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Hükümetin 13 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

İhtiyarlık aylığı, yıllık ihtiyarlık gelirinin onikide biridir.

MADDE 14. — Ağır ve yıpratıcı işlerde çalışan sigortalıların bu işlerde geçen hizmet süreleri üzerinden hesaplanacak yıpranma payı gün sayısı toplamı, ihtiyarlık aylığından faydalanılabilecek yaş haddinden indirilir.

Ağır ve yıpratıcı işlerle bu işlerde geçen hizmet süreleri üzerinden, % 30 u geçmemek şartıyla, ne nispette yıpranma payı hesaplanacağı Çalışma Vekâletince hazırlanacak bir Nizamname ile tesbit olunur.

MADDE 15. — İhtiyarlık aylığına hak kazanan sigortalıların aylıklarının ödenmesine, kendilerinin bu yoldaki yazılı taleplerini takibeden ay başından başlanır.

Şu kadar ki, kendisine ihtiyarlık aylığı bağlanan sigortalının, bu kanuna tâbi bir işte çalıştığı müddetçe aylığı kesilir.

MADDE 16. — 60 yaşını doldurduğu halde mâlûliyet veya ihtiyarlık aylığı bağlanmasına hak kazanamıyan sigortalılara, bu kanuna göre kendilerinin ve iş verenlerinin ödediği sigorta primlerinin toplamı, toptan ödeme şeklinde verilir.

MADDE 17. — Evlenme dolayısıyla işlerinden ayrılan kadın sigortalılara, kendileri ve iş verenleri tarafından bu kanuna göre ödenen sigorta primlerinin yarısı, yazılı talepleri üzerine, toptan ödeme şeklinde verilir.

İşten ayrıldıkları tarihten itibaren bir sene içinde evlenmiş veya evlendikleri tarihten itibaren bir sene içinde işten ayrılmış olan kadın sigortalılar, evlenme dolayısıyla işten ayrılmış sayılırlar.

Bu maddeye tevfikan toptan ödeme yapılan sigortalılardan bu kanuna tâbi bir işe girenler, kendilerine verilen primleri, aldıkları tarihten

Ça. E.

MADDE 14. — Ağır ve yıpratıcı işlerde çalışan sigortalıların bu işlerde geçen hizmet süreleri üzerinden hesaplanacak yıpranma payı gün sayısı toplamı, bu kanunun 12 nci maddesine göre ihtiyarlık aylığından faydalanılabilecek yaş haddinden indirilir.

Ağır ve yıpratıcı işler ile bu işlerde geçen hizmet süreleri üzerinden, % 30 u geçmemek şartıyla, ne nispette yıpranma payı hesaplanacağı Çalışma Vekâletince hazırlanacak bir nizamname ile tesbit olunur.

Bir takvim ayında yalnız ağır ve yıpratıcı işlerde çalışmış olan sigortalıların o ayda çalışmadan ücret aldıkları günlere ait mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları primi de ağır ve yıpratıcı işlerde çalışmışçasına hesap ve tesbit olunur.

MADDE 15. — İhtiyarlık aylığına hak kazanan sigortalıların aylıklarının ödenmesine, kendilerinin yazılı taleplerini takibeden aybaşından başlanır.

Şukadar ki, kendisine ihtiyarlık aylığı bağlanan sigortalının, bu kanuna tâbi bir işde çalıştığı müddetçe aylığı kesilir.

MADDE 16. — 60 yaşını doldurduğu halde mâlûliyet veya ihtiyarlık aylığı bağlanmasına hak kazanamıyan ve sigortaya tâbi işden ayrılan sigortalılara, bu kanuna göre kendilerinin ve iş verenlerinin ödediği sigorta primlerinin toplamı, yazılı talepleri üzerine toptan ödeme şeklinde verilir.

MADDE 17. — Hükümetin 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Ça. E.

itibaren % 5 faizi ile İşçi Sigortaları Kurumuna iade ettikleri takdirde sigortaya tâbi eski hizmetleri bu kanunun tatbikatında nazara alınır. Toptan ödeme şeklinde aldıkları primleri İşçi Sigortaları Kurumuna iade etmeyenlerin sigortalılık süreleri, bu kanuna tâbi işlere yeniden girdikleri tarihten başlar.

Ölüm Sigortası

MADDE 18. — Ölüm sigortasından sağlanan menfaatler şunlardır :

- a) Ölen sigortalının eşine, çocuklarına, ana ve babasına aylık bağlanması,
- b) Ölen sigortalının eşine, çocuklarına, ana ve babasına toptan ödeme yapılması,
- c) Ölen sigortalı için ailesine cenaze masrafı karşılığı verilmesi.

MADDE 19. —

A) Mâlûliyet veya ihtiyarlık aylığı bağlandıktan, yahut yazılı olarak müracaat edip mâlûliyet veya ihtiyarlık aylığı bağlanmasına hak kazandıktan sonra ölen;

B) Ölüm tarihinde, en az 15 yıldan beri sigortalı bulunan ve en az 3 000 günlük sigorta primi ödemiş olan;

C) Ölüm tarihinde, sigortalılık süresi 5-20 yıl olan ve her sene için ortalama olarak en az 150 günlük sigorta primi ödemiş bulunan;

Sigortalıların hak sahibi kimselerine aylık bağlanır.

MADDE 20. — Sigortalının ölümü halinde, hak sahibi kimselerine bağlanacak aylığın tesbitinde :

A) Sigortalıya bağlanmış olan veya bağlanmasına hak kazanmış bulunduğu aylık;

B) En az 15 yıldan beri sigortalı bulunan ve en az 3 000 günlük sigorta primi ödemiş olan sigortalıların sigorta primi hesabına esas tutulan ortalama yıllık kazançlarının % 50 si üzerinden hesaplanacak yıllık gelirin on ikide biri;

C) Sigortalılık süresi 5 - 20 yıl olan ve her sene için ortalama olarak en az 150 günlük sigorta primi ödemiş bulunan sigortalıların, sigorta primi hesabına esas tutulan ortalama yıllık kazançlarının % 50 sinden, sigortalılık sürelerinin 20 yıldan eksik her tam senesi için % 1 indir-

Ölüm Sigortası

MADDE 18. — Hükümetin 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Hükümetin 19 neu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Hükümetin 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Ca. E.

me yapılmak suretiyle hesaplanacak yıllık gelirin onikide biri;

Esas tutulur.

Sigortalıların 60 tan yukarı yaşlarda ölümleri halinde yukarıki (B) ve (C) fıkralarına göre hesaplanacak yıllık gelir miktarları, 60 yaşından sonra doldurmuş buldukları her tam yaş için % 1 artırılmak suretiyle tesbit olunur.

MADDE 21. — Sigortalının ölümü halinde, 20 nei madde gereğince hesap ve tesbit edilecek aylığın, dul karısına veya çalışamıyacak durumda mâlûl kocasına % 50 si nispetinde, çocuklarından her birine % 25 i, hem anasız hem babasız çocuklara da % 40 ı nispetinde aylık bağlanır.

Bu aylıklar, çocuğun, 18 yaşını, yüksek tahsil yapılması halinde de 25 yaşını doldurmasına kadar devam eder.

Sigortalının, ölümünden evvel evlâdedinilmiş veya nesebi düzeltilmiş yahut babalığı hükme bağlanmış çocukları ile ölümünden sonra doğan çocukları da bu aylıktan faydalanırlar.

Sigortalının çalışamıyacak durumdaki mâlûl çocukları, yaşları ne olursa olsun, 18 yaşından küçük çocuklar gibi bu aylıktan faydalanırlar.

Hak sahibi eş ve çocuklara bağlanacak aylıkların yıllık toplamı sigortalıya ait aylığın yıllık tutarını geçemez. Bu haddin aşılması için gerekirse eş ve çocukların aylıklarından aralarındaki nispet gözetilerek indirmeler yapılır.

Sigortalının ölümü tarihinde eşine ve çocuklarına bağlanması gereken aylıkların toplamı sigortalıya ait aylıktan daha bulunduğu takdirde, artan, eşit hisseler halinde, geçimi munhasıran sigortalı tarafından sağlandığı tevsik edilen ana ve babasına aylık olarak verilir. Ancak, bunların her birinin hissesi sigortalıya ait aylığın % 25 ini geçemez.

Sigortalının dul karısı ve kız çocukları evlenecek olurlarsa aylıkları kesilir.

MADDE 22. — Sigortalının ölümü halinde hak sahibi kimselerine bağlanacak aylıklar, ölümle aylığa istihkak kesbettikleri tarihi takiben ay başından başlar.

Mâlûliyet veya ihtiyarlık aylığı bağlandık-

MADDE 21. — Sigortalının ölümü halinde, 20 nei madde gereğince hesap ve tesbit edilecek aylığın, dul karısına veya çalışamıyacak durumda mâlûl kocasına % 50 si nispetinde, çocuklarından her birine % 25 i hem anasız hem babasız çocuklara da % 40 ı nispetinde aylık bağlanır.

Bu aylıklar, çocuğun, 18 yaşını, yüksek tahsil yapılması halinde de 25 yaşını doldurmasına kadar devam eder.

Sigortalının, ölümünden evvel evlât edinilmiş veya nesebi düzeltilmiş yahut babalığı hükme bağlanmış çocukları ile ölümünden sonra doğan çocukları da bu aylıktan faydalanırlar.

Sigortalının çalışamıyacak durumdaki mâlûl çocukları, yaşları ne olursa olsun, 18 yaşından küçük çocuklar gibi bu aylıktan faydalanırlar.

Hak sahibi eş ve çocuklara bağlanacak aylıkların yıllık toplamı sigortalıya ait aylığın yıllık tutarını geçemez. Bu haddin aşılması için gerekirse eş ve çocukların aylıklarından aralarındaki nispet gözetilerek indirmeler yapılır.

Sigortalının ölümü tarihinde eşine ve çocuklarına bağlanması gereken aylıkların toplamı sigortalıya ait aylıktan daha bulunduğu takdirde, artan, eşit hisseler halinde, geçimi sigortalı tarafından sağlandığı tevsik edilen ana ve babasına aylık olarak verilir. Ancak, bunların her birinin hissesi sigortalıya ait aylığın % 25 ini geçemez.

Sigortalının dul karısı ve kız çocukları evlenecek olurlarsa aylıkları kesilir.

MADDE 22. — Hükümetin 22 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

tan veya bağlanmasına hak kazandıktan sonra ölen sigortalıların hak sahibi kimselerinin aylıkları, sigortalının istihkak kesbettiği son aylık süresinin nihayete erdiği tarihten başlar.

MADDE 23. — Ölen sigortalının hak sahibi kimselerinden hiçbirisi bu kanuna göre aylık bağlanmasına hak kazanamadığı takdirde, sigortalının eşine, çocuklarına, ana ve babasına, bu kanun gereğince kendisinin ve iş verenlerinin ödediği sigorta primleri toplamı, aşağıdaki şartlar ve esaslar dairesinde toptan ödeme şeklinde verilir.

Toptan ödenecek miktarın, sigortalının dul karısına veya çalışmayacak durumda mâlûl kocasına % 50 si, 18 yaşını doldurmamış ve evlenmemiş veya 18 yaşını doldurmuş olup da çalışmayacak durumda mâlûl çocuklarından her birine % 25 i verilir.

Sigortalının ölümü ile hem anasız hem babasız kalan çocukların her birine verilecek miktar toptan ödenecek miktarın % 40 ıdır.

Sigortalının ölümünden evvel evlât edinilmiş veya nesebi düzeltilmiş yahut babalığı hükme bağlanmış çocukları da toptan ödemededen faydalanırlar.

Hak sahibi eş ve çocuklara yapılacak toptan ödemededen faydalanırlar.

Hak sahibi eş ve çocuklara yapılacak toptan ödemelerin toplamı, toptan ödenecek miktarı geçemez. Bu haddin aşılması için gerekirse eş ve çocukların hisselerinden aralarındaki nispet gözetilerek indirmeler yapılır.

Sigortalının ölümü tarihinde eşine ve çocuklarına yapılacak toptan ödemelerin toplamı, toptan ödenecek miktardan dîn bulunduğu takdirde, artanı, eşit hisseler halinde, geçimi munhasıran sigortalı tarafından sağlandığı tevsik edilen ana ve babasına verilir. Ancak, bunların her birinin hissesi % 25 i geçemez.

Yukardaki esaslar dairesinde toptan ödeme yapıldıktan sonra bakiye kalırsa, sigortalının ölümünden sonra doğacak çocuklarına da bu madde hükümlerine göre toptan ödeme yapılır.

MADDE 24. — Sigortalının ölümü halinde cenaze masrafı karşılığı olarak ailesine 150 lira ödenir. 4772 sayılı Kanun gereğince cenaze masrafı verilen sigortalılar için bu maddeye tevfi-

MADDE 23. — Ölen sigortalının hak sahibi kimselerinden hiçbirisi bu kanuna göre aylık bağlanmasına hak kazanamadığı takdirde, sigortalının eşine, çocuklarına, ana ve babasına, bu kanun gereğince kendisinin ve işverenlerinin ödediği sigorta primleri toplamı, aşağıdaki şartlar ve esaslar dairesinde toptan ödeme şeklinde verilir.

Toptan ödenecek miktarın, sigortalının dul karısına veya çalışmayacak durumda mâlûl kocasına % 50 si, 18 yaşını doldurmamış ve evlenmemiş veya 18 yaşını doldurmuş olup da çalışmayacak durumda mâlûl çocuklarından her birine % 25 i verilir.

Sigortalının ölümü ile hem anasız hem babasız kalan çocukların her birine verilecek miktar toptan ödenecek miktarın % 40 ıdır.

Sigortalının ölümünden evvel evlât edinilmiş veya nesebi düzeltilmiş yahut babalığı hükme bağlanmış çocukları da toptan ödemededen faydalanırlar.

Hak sahibi eş ve çocuklara yapılacak toptan ödemelerin toplamı, toptan ödenecek miktarı geçemez. Bu haddin aşılması için gerekirse eş ve çocukların hisselerinden aralarındaki nispet gözetilerek indirmeler yapılır.

Sigortalının ölümü tarihinde eşine ve çocuklarına yapılacak toptan ödemelerin toplamı, toptan ödenecek miktardan dîn bulunduğu takdirde, artanı, eşit hisseler halinde, geçimi sigortalı tarafından sağlandığı tevsik edilen ana ve babasına verilir. Ancak, bunların her birinin hissesi % 25 i geçemez

Yukardaki esaslar dairesinde toptan ödeme yapıldıktan sonra bakiye kalırsa, sigortalının ölümünden sonra doğacak çocuklarına da bu madde hükümlerine göre toptan ödeme yapılır.

MADDE 24. — Hükümetin 24 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Ça. E.

kan ayrıca ödeme yapılmaz. Bu kanuna tâbi işlerden ayrıldıkları tarihten bir yıl geçtikten sonra ölenlerle bu kanun hükümlerine göre aylık bağlanan veya toptan ödeme yapılan sigortalılar için de cenaze masrafı verilmez.

Müşterek hükümler

MADDE 25. — Bu kanunda derpiş edilen sigortalılık süresinin mebdei, sigortalının, 5417 sayılı Kanuna veya bu kanuna tâbi işlerde ilk defa çalışmaya başladığı tarihtir.

MADDE 26. — Bu kanuna göre bağlanacak malûliyet ve ihtiyarlık aylıkları ile, sigortalının ölümü halinde hak sahibi kimselerine yapılacak tahsise esas tutulacak aylıkların yıllık tutarı 720 liradan aşağı olamaz.

MADDE 27. — Bu kanuna göre aylık bağlanmasına hak kazananlara toptan ödeme yapılamaz.

MADDE 28. — Bu kanunun tatbikatında, sigortalının geçindirmekle mükellef olduğu kimseleri :

- a) Karısı veya çalışmayacak durumda mâlûl kocası,
- b) 18 yaşını veya yüksek tahsil yapılması halinde 25 yaşını doldurmamış veyahut 18 yaşını doldurmuş olup da çalışmayacak durumda mâlûl çocukları,
- c) Geçimi munhasıran sigortalı tarafından sağlandığı tevsik edilen ana ve babası, dır.

Müşterek hükümler

MADDE 25. — Bu kanunda derpiş edilen sigortalılık süresinin mebdei, sigortalının, 5417 sayılı Kanuna veya bu kanuna tâbi işlerde ilk defa çalışmaya başladığı tarihtir.

Sigortalılar namına 5417 sayılı İhtiyarlık Sigortası Kanununa göre ödenmiş bulunan primler ile bunların prim ödeme gün sayıları, bu kanuna göre ödenen prim ve prim ödeme gün sayısı olarak kabul edilir.

MADDE 26. — Hükümetin 26 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 27. — Hükümetin 27 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 28. — Bu kanunun tatbikatında, sigortalının geçindirmekle mükellef olduğu kimseleri

- a) Karısı veya çalışmayacak durumda mâlûl kocası,
- b) 18 yaşını veya yüksek tahsil yapılması halinde 25 yaşını doldurmamış veyahut 18 yaşını doldurmuş olup da çalışmayacak durumda mâlûl çocukları,
- c) Geçiminin sigortalı tarafından sağlandığı tevsik edilen ana ve babası,

MADDE 29. — Bu kanun gereğince aylık bağlanan sigortalılar ile hak sahibi kimselerinin durumlarında, sigortalılar ile hak sahibi kimselerinin kefdilerine veya diğer hak sahiplerine bağlanan aylık miktarının değiştirilmesini gerektiren bir hal husule geldiği takdirde, aylık miktarı, değişikliğin vukua geldiği tarihi takibeden ay başından itibaren, yeni duruma göre değiştirilir.

Hü.

Ça. E.

MADDE 29. — Bu kanunun tatbikatında, sağlık ve mâlûliyet durumlarıyla ilgili her türlü hallerde, ancak, umumi muvazeneye dâhil dairelere, mülhak bütçeli idarelere, belediyelere, hususi idarelere ve İşçi Sigortaları Kurumuna ait hastanelerden birinin sağlık kurulunca verilecek raporlarda belirtilen hastalık ve ârızalar esas tutulur.

Rapor her hangi bir sebeple İşçi Sigortaları Kurumu tarafından yeter görülmezse, sigortalı, Kurumca, yukarıda belirtilen hastanelerden birinin sağlık kuruluna sevk olunabileceği gibi, sigortalı da, birinci fıkrada yazılı raporlar üzerine Kurumca verilecek karara itiraz ederek aynı şekilde bir hastanenin sağlık kurulunda muayenesini İşçi Sigortaları Kurumundan talebedebilir.

Sigortalının Kurumca verilen karara itiraz etmesi halinde, durum Yüksek Sağlık Şûrasınca kesin karara bağlanır.

Raporlarının Kurumca yeter görülmemesi sebebiyle yeniden bir hastane sağlık kuruluna sevk olunacak sigortalıların ve lüzumu halinde bunlara refakat etmesi gereken kimselerin gidip gelme yol paralarıyla zaruri masrafları ve sigortalıların hastane masrafları Kurum tarafından verilir.

MADDE 30. — Hem mâlûliyet hem de ihtiyarlık aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, bu aylıklardan yalnız fazla olanı, aylıkların eşitliği halinde de yalnız ihtiyarlık aylığı tahsis edilir.

Bu kanun ile 4772 sayılı Kanuna göre hak kazanılan aylıkların birleşmesi halinde, sigortalıya veya hak sahibine bu aylıklardan fazla olanının tamamı, noksan olanının da yarısı tahsis edilir. Bu aylıkların eşitliği halinde 4772 sayılı Kanuna göre bağlanan aylığın tamamı, bu kanuna göre bağlanan aylığın da yarısı verilir. Bu kanuna göre aylık bağlanmadan evvel 4772 sayılı Kanuna tevfikân sermayeye çevrilen aylıklar ile bu kanuna göre yapılacak toptan ödemelerde bu fıkra hükmü uygulanmaz.

Mâlûliyet ve İhtiyarlık Sigortalarından birinden aylık bağlanmasına, diğerinden de toptan ödeme yapılmasına hak kazanan sigortalıya, yalnız aylık verilir.

MADDE 30. — Hükümetin 29 ncu maddesi 30 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 31. — Hükümetin 30 ncu maddesi 31 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Hü.

MADDE 31. — İşçi Sigortaları Kurumu, aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması için gerekli belgeler tamamlanınca, bağlanacak aylıkları ve yapılacak toptan ödemeleri hesap ve tesbit ederek ilgililere yazı ile bildirir.

Sigortalılar ve bunların hak sahibi kimseleri, kararı bildiren yazıyı aldıkları günden başlamak üzere altı ay içinde yetkili iş mahkemesine başvurarak kurumun kararına itiraz edebilirler. Bu itiraz üzerine açılacak dâvalar, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun serî usulü muhakeme hükümlerine göre görülür.

İtiraz kararın tatbikini durdurmaz.

Primler

MADDE 32. — Mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortalarının gerektirdiği yardımlarla her türlü yönetim giderlerini karşılamak üzere alınması gereken primleri sigortalılarla bunların iş verenleri öderler. İş veren çalıştırdığı bilûmum sigortalıların prim tutarlarını ücretlerinden kesmeye ve kendisine ait primler tutarını da bu miktara ekliyerek en geç ertesi ayın sonuna kadar İşçi Sigortaları Kurumuna ödemiye mecburdur. İş veren, primlerin bu suretle tam olarak zamanında ödenmemesi halinde İşçi Sigortaları Kurumuna karşı sorumlu olup, ayrıca primleri % 10 fazlasıyla ve kanuni ödeme müddetinin sona erdiği tarihten itibaren % 5 faizi ile ödemeye mecburdur.

MADDE 33. — Sigortalılarla iş verenlerin ödiyeceği primlerin hesabında, sigortalılara ödenen ücretlerin aylık tutarları esas alınır.

Sigortalılara verilen her türlü paralar ücretlerin aylık tutarına dâhildir. Şu kadar ki, yolluklar, çocuk ve aile zamları, ölüm, doğum ve evlenme yardımları ile aynı yardımlar ve hususi kanunlarla İşçi Sigortaları primlerinden istisna edilen ödemeler sigorta primlerinin hesabına esas tutulacak ücretlerin aylık tutarının tesbitinde nazara alınmaz.

4772 ve 5502 sayılı kanunlar gereğince alınacak sigorta primlerinin hesabına esas tutulacak kazançlar da yukarıda yazılı esaslar dairesinde tesbit olunur.

Günlük, haftalık veya aylık olarak muayyen bir ücrete dayanmış olmayıp da komisyon ücreti,

Ça. E.

MADDE 32. — Hükümetin 31 nci maddesi 32 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Primler

MADDE 33. — Hükümetin 32 nci maddesi 33 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 34. — Sigortalılarla iş verenlerin ödiyeceği primlerin hesabında, sigortalılara ödenen ücretlerin aylık tutarları esas alınır.

Sigortalılara verilen her türlü paralar ücretlerin aylık tutarına dâhildir. Şu kadar ki, yolluklar, çocuk ve aile zamları, ölüm, doğum ve evlenme yardımları ile aynı yardımlar ve hususi kanunlarla işçi sigortaları primlerinden istisna edilen ödemeler sigorta primlerinin hesabına esas tutulacak ücretlerin aylık tutarının tesbitinde nazara alınmaz.

4772 ve 5502 sayılı kanunlar gereğince alınacak sigorta primlerinin hesabına esas tutulacak kazançlar da yukarıda yazılı esaslar dairesinde tesbit olunur.

Günlük, haftalık veya aylık olarak muayyen bir ücrete dayanmış olmayıp da komisyon ücreti,

Hü.

kâra iştirak, tasarruf ve yalnız servis mukabili bahşış gibi gayrimuayyen zaman ve miktar üzerinden ücret alan sigortalıların pirim ve ödeneklerinin hesabında esas tutulacak günlük kazançları, 34 ncü madde hükmü mahfuz kalmak şartıyla, İera Vekilleri Heyeti kararıyle belli edilir.

Bu gibi sigortalılar için, 4772 sayılı İş Kazalarıyla, Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları ve 5502 sayılı Hastalık ve Analık Sigortası kanunları gereğince alınacak primlerle bunlara verilecek ödeneklerin hesabında da, yukarıki fıkrada yazılı İera Vekilleri Heyeti kararında belirtilen miktarlar esas tutulur.

MADDE 34. — Ücretsiz çalışmalarla günlük kazancı 3 liradan aşağı olan sigortalıların mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları primleri 3 lira üzerinden hesaplanır.

Sigortalının fiilen aldığı ücret ile 3 lira arasındaki farka ait pirimin tamamı iş veren tarafından ödenir.

Sigorta primlerinin hesabında günlük kazancın 50 liradan fazlası nazara alınmaz.

Bu madde gereğince prim hesabına esas tutulacak günlük kazanç, takvim ayı kaç gün olursa olsun, sigortalının bir takvim ayı içinde elde ettiği ve prime esas tutulan aylık kazanç toplamının 30 da biridir.

Günlük kazancın hesabına esas tutulan ay içindeki bazı iş günlerinde her hangi bir sebeple çalışmamış ve çalışmadıkları günler için ücret almamış olan sigortalıların günlük kazançları, o ay içindeki fiili kazanç toplamının ücret aldıkları gün adedine bölünmesi suretiyle hesaplanır.

Sigortalıların günlük kazançlarının hesabında esas tutulan gün sayıları aynı zamanda bunların prim ödeme gün sayılarını gösterir.

Muhtelif iş yerlerinde çalışan sigortalıların prime esas tutulacak aylık ve günlük kazançlarının tesbitinde, her iş yerindeki aylık ve günlük kazanç tutarı müstakillen nazara alınır ve primler buna göre hesaplanır.

MADDE 35. — Mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları primi, sigortalının kazancının % 11 idir.

Ça. E.

ti, kâra iştirak, tasarruf ve yalnız servis mukabili bahşış gibi gayrimuayyen zaman ve miktar üzerinden ücret alan sigortalıların prim ve ödeneklerinin hesabında esas tutulacak günlük kazançları, 35 nci madde hükmü mahfuz kalmak şartıyla, İera Vekilleri Heyeti kararıyle belli edilir.

Bu gibi sigortalılar için, 4772 sayılı İş kazalarıyla meslek hastalıkları ve analık sigortaları ve 5502 sayılı Hastalık ve analık sigortası kanunları gereğince alınacak primlerle bunlara verilecek ödeneklerin hesabında da, yukarıki fıkrada yazılı İera Vekilleri Heyeti kararında belirtilen miktarlar esas tutulur.

MADDE 35. — Hükümetin 34 ncü maddesi 35 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 36. — Mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları primi, sigortalının kazancının % 11 idir.

Hü.

Bunun % 5 i sigortalı, % 6 sı da iş veren hissesidir. 36 nci madde hükmü mahfuzdur.

MADDE 36. — 14 ncü maddede yazılı nizamnamede belirtilen ağır ve yıpratıcı işlerde çalışanların mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları primleri, bu nizamnamede gösterilen yıpranma payı nispetleri derecesinde artırılır. Bu artırmadan doğan prim farkını iş verenle sigortalı 35 nci maddede yazılı nispetler dairesinde öderler.

MADDE 37. — İş veren veya iş veren vekili, iş yerinde çalıştırdığı sigortalılara bir takvim ayı zarfında ödenen ücretleri gösterir ve örneği İşçi Sigortaları Kurumunca hazırlanacak aylık bordroları en geç ertesi ayın sonuna kadar İşçi Sigortaları Kurumuna vermeye veya o ay içinde iş yerinde hiçbir sigortalı çalıştırılmadığını mütaakıp ay sonuna kadar yazı ile Kuruma bildirmeye mecburdur.

Bordrolar, örneğine uygun olarak, vaktinde verilmezse veya bordroların dayandığı belgeler bordro muhteviyatını teyideder mahiyette görülmezse, İşçi Sigortaları Kurumu prim hesabında esas tutulacak kazançlar toplamını uygun göreceği yol ve usullere göre re'sen takdir eder.

Şu kadar ki, sigorta primlerinin re'sen takdir suretiyle tesbit olunması, iş veren ve iş veren vekillerinin bordro verme mükellefiyetini kaldırmaz.

Kendileri için iş verenleri tarafından bordro verilmiyen sigortalılar çalıştıklarını mahkeme kararıyla ispat ederlerse, bunların mahkeme kararında belirtilen kazanç toplamlarıyla çalışma gün sayıları nazara alınır.

Karşılık ayırma

MADDE 38. — Her hesap yılı sonunda o yıl için alınan mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları primlerinden dört türlü karşılık ayrılır :

- a) Matematik karşılık,
- b) Ödenmiş primler karşılığı,
- c) Askıda işler karşılığı,
- d) Olağanüstü karşılık.

Matematik karşılık, bu kanun gereğince bağlanacak aylıkların ödenmesini sağlamak üzere hesaplanacak peşin değerlerin toplamıdır.

Ça. E.

Bunun % 5 i sigortalı, % 6 sı da iş veren hissesidir. 37 nci madde hükmü mahfuzdur.

MADDE 37. — 14 ncü maddede yazılı nizamnamede belirtilen ağır ve yıpratıcı işlerde çalışanların mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları primleri, bu nizamnamede gösterilen yıpranma payı nispetleri derecesinde artırılır. Bu artırmadan doğan prim farkını iş verenle sigortalı 36 nci maddede yazılı nispetler dairesinde öderler.

MADDE 38. — Hükümetin 37 nci maddesi 38 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Karşılık ayırma

MADDE 39. — Hükümetin 38 nci maddesi 39 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Ödenmiş primler karşılığı, henüz mâlûllük, ihtiyarlık ve ölüm dolayısıyla sigortadan faydalanmaya başlamamış bulunan sigortalılar için bu kanun gereğince ileride kuruma yapılacak ödemelerin bilânço tarihindeki değeri ile bu sigortalılar için mütaakıp yıllarda ödenecek primlerin peşin değerleri arasındaki farktır.

Askıda işler karşılığı, yılı içinde muameleleri tamamlanmıyarak tediyeleri yapılmamış bulunan aylık ve toptan ödemeleri karşılayacak yeterlikte olur.

Olağanüstü karşılık, her hangi bir hesap yılına ait gelirlerin o yıl yapılacak masraflarla yıl sonunda ayrılması gerekli karşılıklara yetmemesi halinde kullanılmak üzere ayrılan karlıktır.

Her hesap yılı sonunda o yılın gelirlerinden matematik, ödenmiş primler ve askıda işler karşılıkları ile yönetim giderleri ve diğer sigorta masrafları çıkarıldıktan sonra kalanı olağanüstü karşılık olarak ayrılır.

MADDE 39. — Mâlûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm sigortaları için ayrılacak karşılıklar :

- a) Millî bankalara,
- b) Devletin çıkardığı veya kefil olduğu tahvillere,
- c) Gayrimenkullere,
- d) Sigortalılara mesken inşası için ve bu meskenleri ipotek etmek suretiyle gayrimenkulün değerinin % 90 ı karşılığı olarak,

Yatırılmak suretiyle işletilir.

Bu karşılıkların % 40 ı Devlet tahvillerine ve en çok % 25 i de ipotek karşılığı olarak yatılır.

İhtiyari Sigorta

MADDE 40. — Sigortalılık süresi en az 5 yıl olan ve asgari 750 günlük mâlûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm sigortaları primi ödemiş bulunan sigortalılar aşağıdaki şartlar dâhilinde ihtiyari olarak sigortaya devam edebilirler :

- a) İhtiyari olarak sigortaya devam edeceğini bu kanuna tâbi işten son defa ayrıldığı tarihten itibaren bir yıl içinde İşçi Sigortaları Kurumuna yazı ile bildirmek,
- b) Evvelce kendisine toptan ödeme yapıl-

MADDE 40. — Hükümetin 39 ncu maddesi 40 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

İhtiyari sigorta

MADDE 41. — Sigortalılık süresi en az 5 yıl olan ve asgari 750 günlük mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunan sigortalılar aşağıdaki şartlar dâhilinde ihtiyari olarak sigortaya devam edebilirler :

- a) İhtiyari olarak sigortaya devam edeceğini İşçi Sigortaları Kurumuna yazı ile bildirmek,
- b) Evvelce kendisine toptan ödeme yapılmamış olmak veya toptan ödeme yapılmışsa bu meblâğı, aradan geçen zamana ait % 5 faizi ile

Hü.

mamış olmak veya toptan ödeme yapılmışsa bu meblâğı, aradan geçen zamana ait % 5 faiziyle birlikte, ihtiyari olarak sigortaya devam talebinin kabul edildiğinin Kurumca kendisine tebliği tarihinden itibaren üç ay içinde iade etmiş bulunmak,

e) Her yıl 300 günlük sigorta primi ödemek.

(e) bendi gereğince ödenecek primler, sigortalının sigortalılık süresi içindeki prime esas ortalama yıllık kazancından aşağı ve 15 000 liradan yukarı olmamak şartıyla, sigortalının beyan edeceği yıllık kazanç üzerinden alınır.

Bu yıllık kazanç üzerinden 35 nci maddedeki nispet dâhilinde tesbit olunacak primlerin tamamını yalnız sigortalı öder.

Sigortalıların mecburi ve ihtiyari olarak ödedikleri primler, bu primlere ait gün sayıları ve yıllık kazanç tutarları birleştirilir.

Ihtiyari olarak sigorta haklarını devam ettirenler yıllık primlerini İşçi Sigortaları Kurumunun tâyin edeceği tarihlerde dört eşit taksitte öderler. Her hangi bir taksiti, gecikme faiziyle birlikte ve taksit tarihinden itibaren en çok bir yıl içinde yatırmıyan sigortalılar bundan sonra ihtiyari olarak sigortaya devam edemezler.

MADDE 41. — İşçi Sigortaları Kurumu, Çalışma Vekâletince tasdik edilecek umumi şartlar dâhilinde, Mâlûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortalılarına tâbi işlerde ve iş yerlerinde çalışmıyanların da toplu olarak bu kanuna tâbi tutulmaları için iş verenlerle veya işçi ve hizmetlilerin dernek ve buna benzer teşekkülleriyle yahut işçi ve iş veren sendikaları ile sözleşmeler yapabilir.

Bunlar hakkında bu kanunun muvakkat 1 nci maddesindeki hükümler tatbik olunmaz.

Müteferrik hükümler

MADDE 42. — Hilâfına kanuni hüküm olmadıkça, İş Kanununun 7 nci faslı hükümleri, Mâlûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm sigortalılarına da şâmindir.

4772 sayılı Kanunun 49, 51, 52, 69, 74, 77 ve 81 nci maddeleri Mâlûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm sigortalı hakkında da tatbik olunur.

Ça. E.

birlikte, ihtiyari olarak sigortaya devam talebinin kabul edildiğinin Kurumca kendisine tebliği tarihinden itibaren üç ay içinde iade etmiş bulunmak,

e) Her yıl 300 günlük sigorta primi ödemek.

(e) Bendi gereğince ödenecek primler, sigortalının sigortalılık süresi içindeki prime esas ortalama yıllık kazancından aşağı ve 15 000 liradan yukarı olmamak şartıyla, sigortalının beyan edeceği yıllık kazanç üzerinden alınır.

Bu yıllık kazanç üzerinden 36 nci maddedeki nispet dâhilinde tesbit olunacak primlerin tamamını yalnız sigortalı öder.

Sigortalıların mecburi ve ihtiyari olarak ödedikleri primler, bu primlere ait gün sayıları ve yıllık kazanç tutarları birleştirilir.

Ihtiyari olarak sigorta haklarını devam ettirenler yıllık primlerini İşçi Sigortaları Kurumunun tâyin edeceği tarihlerde dört eşit taksitte öderler. Her hangi bir taksiti, gecikme faiziyle birlikte ve taksit tarihinden itibaren en çok altı ay içinde yatırmıyan sigortalılar bundan sonra ihtiyari olarak sigortaya devam edemezler.

MADDE 42. — Hükümetin 41 nci maddesi 42 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Müteferrik hükümler

MADDE 43. — Hükümetin 42 nci maddesi 43 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 43. — İş veren veya iş veren vekilleri, iş yerlerine alınan veya iş yerlerinden ayrılan sigortalıları, örnekleri İşçi Sigortaları Kurumunca hazırlanacak beyannamelerle, en geç 15 gün zarfında Kuruma bildirmeye ve bu maddede gereğince hazırlanacak Nizamnamede bu hususta uygulanacağı belirtilecek usul ve esaslara riayet etmeye mecburdurlar.

Sigortalıların Kurumca tescili, iş yerlerinde tutulacak kayıt ve defterler, ihtiyarî sigortaya tâbi tutulanların prim ödeme şekilleri, aylıkların tediyе zamanları, senelik hesap kartlarının sigortalılara ne suretle verileceği ve bu kanunun tatbik tarzını gösteren diğer hususlar Çalışma Vekâletince hazırlanacak bir nizamname ile tesbit olunur.

MADDE 44. — Mâlûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortalılarının malî bünyesi her beş yılda bir ve gerekirse daha önce, incelenerek alınacak sonuç bir raporla Çalışma Vekâletine bildirilir.

MADDE 45. — Bir takvim yılı zarfında bu kanuna tâbi işlerden elde edilen prime esas kazanç miktarını, prim ödeme gün sayılarını ve namlarına tahakkuk ettirilen sigorta primlerini göstermek üzere İşçi Sigortaları Kurumunca sigortalılara senelik birer hesap kartı verilir. Bu hesap kartları muhteviyatına yapılacak itirazların Kuruma yazı ile bildirilmesi lâzımdır. Hesap kartlarının sigortalılara alındığı tarihten itibaren bir yıl geçtikten sonra yapılacak itirazlar nazara alınmaz.

İş verenler ve iş veren vekilleri, 43 nci maddede gereğince hazırlanacak nizamnamede hesap kartları hakkında uygulanacağı belirtilecek olan usullere riayet etmeye mecburdurlar.

MADDE 46. — Bu kanunla yükletilen veebeleri yerine getirmiyen iş veren veya iş veren vekili hakkında 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. İş veren veya iş veren vekili, İşçi Sigortaları Kurumunun bu yüzden husule gelen zararlarını da ayrıca öder.

MADDE 47. — Her hangi bir devreye ait aylığını o devre iptidasından itibaren üç yıl içinde almıyanların bu devreye ait aylıkları ödenmez.

MADDE 44. — Hükümetin 43 nci maddesi 44 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 45. — Hükümetin 44 nci maddesi 45 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 46. — Bir takvim yılı zarfında bu kanuna tâbi işlerden elde edilen prime esas kazanç miktarını, prim ödeme gün sayılarını ve namlarına tahakkuk ettirilen sigorta primlerini göstermek üzere İşçi Sigortaları Kurumunca sigortalılara senelik birer hesap kartı verilir. Bu hesap kartları muhteviyatına yapılacak itirazların Kuruma yazı ile bildirilmesi lâzımdır. Hesap kartlarının sigortalılara alındığı tarihten itibaren bir yıl geçtikten sonra yapılacak itirazlar nazara alınmaz.

İş verenler ve iş veren vekilleri, 44 nci maddede gereğince hazırlanacak nizamnamede hesap kartları hakkında uygulanacağı belirtilecek olan usullere riayet etmeye mecburdurlar.

MADDE 47. — Hükümetin 46 nci maddesi 47 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 48. — Hükümetin 47 nci maddesi 48 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Hü.

MADDE 48. — Mâlûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortalarından aylık bağlanmasına veya toptan ödeme yapılmasına hak kazananlardan yabancı memleketlere giden kimselerin yabancı memleketlerde kaldıkları süreye ait aylıkları veya toptan ödeme istihkakı Türkiye'deki salâhiyetli vekillerine ödenir.

MADDE 49. — İşçi Sigortaları Kurumu aylık veya toptan ödeme işlemlerine başlanmış bulunan sigortalı veya hak sahibi kimselere ilerde alacaklarından kesilmek üzere avans verebilir.

MADDE 50. — Bu kanunun yaş ile ilgili hükümlerinin tatbikinde, sigortalıların ve hak sahibi çocuklarının, sigortalının 5417 sayılı Kanuna veya bu kanuna tâbi işlere ilk defa girdiği tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri, sigortalının sigortaya tâbi işe ilk defa girdiği tarihten sonra doğan çocuklarının da, nüfus kütüğüne ilk olarak yazılan doğum tarihleri esas tutulur.

Nüfus kayıtlarında doğum ay ve günleri yazılı olmıyanlar 1 Temmuz da doğmuş sayılırlar.

MADDE 51. — Bu kanuna tâbi iş yerlerinde çalışan yabancı tebealı şahıslardan yalnız İşçi Sigortaları Kurumundan yazılı talepte bulunanlar hakkında, talebin yapıldığı tarihi takibeden ay başından itibaren bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Yabancı tebealı sigortalıların, bu kanunun meriyete girdiği tarihe kadar mülga 5417 sayılı Kanuna tevfikân ödedikleri ihtiyarlık sigortası primlerinden doğan hakları mahfuzdur.

MADDE 52. — Sonradan her hangi bir sebeple bu kanunun şümulü dışına çıkan bir iş yerinde işe büsbütün son verilmedikçe, işte kalanlar için bu kanun hükümleri ertesi takvim yılı başına kadar uygulanır.

İdari bir hata dolayısıyla salâhiyetli teşkilâtça 3008, 5953 ve 6379 sayılı kanunlar şümulüne alınan iş yerleri hakkında birinci fıkra hükmü uygulanmıyacağı gibi buralarda çalışanlar için, ödenmiş bulunan mâlûliyet, ihtiyarlık

Ça. E.

MADDE 49. — Hükümetin 48 nci maddesi 49 neu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 50. — İşçi Sigortaları Kurumu, aylık veya toptan ödeme işlemlerine başlanmış bulunan ve tahsise hak kazandığı anlaşılan sigortalılara veya hak sahibi kimselerine, ilerde alacaklarından kesilmek üzere, bağlanacak aylığın üçte ikisinden, yapılacak toptan ödeme miktarının da dörtte birinden aşağı olmamak şartıyla, yazılı talepleri üzerine avans verir.

MADDE 51. — Hükümetin 50 nci maddesi 51 nei madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 52. — Hükümetin 51 nci maddesi 52 nei madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 53. — Sonradan her hangi bir sebeple bu kanunun şümulü dışına çıkan bir iş yerinde işe büsbütün son verilmedikçe, işde kalanlar için bu kanun hükümleri ertesi takvim yılı başına kadar tatbik edilir.

İdari bir hata dolayısıyla salâhiyetli teşkilâtça 3008, 5953 ve 6379 sayılı kanunlar şümulüne alınan iş yerleri hakkında birinci fıkra hükmü uygulanmıyacağı gibi buralarda çalışanlar için ödenmiş bulunan mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm

Hü.

ve ölüm sigortaları primleri geri verilir. Bu primlere ait gün sayıları ilgililerin prim ödeme gün sayılarından indirilir.

MADDE 53. — Bu kanuna göre yapılacak tebliğler hakkında Hukuk Usulü Muhakemele-ri Kanununun onuncu faslının tebligata müta-allik hükümleri tatbik olunur.

İntikalî hükümler

MUVAKKAT MADDE 1. —

A) 1 Nisan 1950 tarihinde 35 yaşını geçmiş olanlardan 60 yaşını dolduran, 12 nci maddede yazılı şartları yerine getiremediğinden aylık bağlanmasına hak kazanamıyan ve :

a) 1 Nisan 1950 tarihinden önceki beş yıl içinde en az (1 000) gün veya Çalışma Vekâletince tesbit olunan münavebeli işlerde çalışanların da (750) gün İş Kanununa tâbi iş yerlerinde çalıştıklarını ispat eden,

b) İhtiyarlık Sigortası Kanununa veya bu kanuna tâbi işlere ilk lefa girdikleri tarihten ihtiyarlık aylığı bağlanması hususunda yazı ile müracaat ettikleri tarihe kadar geçen her yıl için en az ortalama 200 günlük sigorta primi ödenmiş olan,

c) En az bir yıl sigortalı bulunan,

Sigortalılara, sigortalılık süresi 15 yılı doldurmuş olanlar gibi, 13 ncü maddedeki esaslar dairesinde ihtiyarlık aylığı bağlanır.

İşten ayrılarak bu madde gereğince kendisine aylık bağlanmış bulunan sigortalı, bu kanuna tâbi bir işe girerse, bu işte çalıştığı müddetçe aylığı kesilir.

(a) bendinde yazılı eski hizmet süreleri, sigortalıların, son beş yıl içinde çalıştıkları iş yerlerinden alacakları belgeleri İşçi Sigortaları Kurumuna tevdi etmeleri suretiyle tevsik olunur.

İş verenler bu çalışma belgelerini düzenlemekten imtina ettikleri takdirde, sigortalıların ilgili iş verenden zarar ve ziyan talebetmek hakları mahfuzdur.

B) 1 Nisan 1950 tarihinde 35 yaşını geçmiş olanlardan çalışma gücünün en az üçte ikisini kaybeden ve 5 nci maddede yazılı şartları yerine getirmemiş bulunan sigortalılara, bu maddenin (A) fıkrasının (a, b, c) bentlerindeki şartlarla, sigortalılık süreleri 5 yılı doldurmuş

Ça. E.

sigortaları primleri geriverilir. Bu primlere ait gün sayıları ilgililerin prim ödeme gün sayılarından indirilir.

MADDE 54. — Hükümetin 53 ncü maddesi 54 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

İntikalî hükümler

MUVAKKAT MADDE 1. —

A) 1 Nisan 1950 tarihinde 35 yaşını geçmiş olanlardan 60 yaşını doldurup 12 nci maddede yazılı şartları yerine getiremediğinden aylık bağlanmasına hak kazanamıyan ve :

a) 1 Nisan 1950 tarihinden önceki beş yıl içinde en az (1 000) gün veya Çalışma Vekâletince tesbit olunan münavebeli işlerde çalışanların da (750) gün İş Kanununa tâbi iş yerlerinde çalıştıklarını ispat eden,

b) İhtiyarlık Sigortası Kanununa veya bu kanuna tâbi işlere ilk defa girdikleri tarihten ihtiyarlık aylığı bağlanması hususunda yazı ile müracaat ettikleri tarihe kadar geçen her yıl için en az ortalama 200 günlük sigorta primi ödemiş olan,

c) En az bir yıl sigortalı bulunan,

Sigortalılara, sigortalılık süresi 15 yılı doldurmuş olanlar gibi, 13 ncü maddedeki esaslar dairesinde ihtiyarlık aylığı bağlanır.

İşten ayrılarak bu madde gereğince kendisine aylık bağlanmış bulunan sigortalı, bu kanuna tâbi bir işe girerse, bu işte çalıştığı müddetçe aylığı kesilir.

(a) bendinde yazılı eski hizmet süreleri, sigortalıların, 1 . IV . 1950 tarihinden önceki beş yıl içinde çalıştıkları iş yerlerinden alacakları belgeleri İşçi Sigortaları Kurumuna tevdi etmeleri suretiyle tevsik olunur.

İş verenler bu çalışma belgelerini düzenlemekten imtina ettikleri takdirde, sigortalıların ilgili iş verenden zarar ve ziyan talebetmek hakları mahfuzdur.

B) 1 Nisan 1950 tarihinde 35 yaşını geçmiş olanlardan çalışma gücünün en az üçte ikisini kaybeden ve 5 nci maddede yazılı şartları yerine getirmemiş bulunan sigortalılara, bu maddenin (A) fıkrasının (a, b, c) bentlerinde

Hü.

olanlar gibi, 6 ncı maddedeki esaslar dairesinde mâlûliyet aylığı bağlanır.

C) 1 Nisan 1950 tarihinde 35 yaşını geçmiş olanlardan ölen ve 19 ncü maddede yazılı şartları yerine getirmemiş olmakla beraber bu maddenin (A) fıkrasının (a, b, c) bentlerindeki şartları haiz bulunan sigortalıların hak sahibi kimselerine, sigortalılık süreleri 5 yılı doldurmuş olan sigortalıların hak sahibi kimseleri gibi, 20 ncı maddedeki esaslar dairesinde aylık bağlanır.

D) 1 Nisan 1951 tarihinden sonra çalışma gücünün en az üçte ikisini kaybetmiş bulunan sigortalılar (B) fıkrası hükmünden faydalandırılırlar.

MUVAKKAT MADDE 2. — 5417 sayılı Kanununun 2 ncı maddesinin (a) fıkrasının 5937 sayılı Kanunla değiştirilmesi suretiyle ihtiyarlık sigortasından istisna edilenlerin gerek kendilerinin gerekse iş verenlerinin 5417 sayılı Kanun ile bu kanuna göre ödemiş buldukları ihtiyarlık sigortası primleri iş verilere iade edilir.

İş verenler, İşçi Sigortaları Kurumunca iade edilen bu primlerin işçi ve hizmetlilerin ücretlerinden kesilmiş olan kısmını kendilerine derhal verirler.

Ancak, bunlardan, 5937 sayılı Kanununun meriyete girdiği tarihe kadar İhtiyarlık Sigortasından tahsis yapılmış veya tahsis yapılması için Kuruma yazı ile müracaatte bulunmuş olanların, yahut da 5417 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsise hak kazanmış olup da Kuruma müracaat etmemiş bulunanlardan 5937 sayılı Kanunun meriyete girdiği tarihten itibaren 30 gün içinde müracaat eden sigortalıların tahsisleri durdurulmaz ve bunların ödenmiş bulunan primleri geriverilmez.

MUVAKKAT MADDE 3. — 1 Nisan 1950 ile 31 . III . 1954 tarihleri arasında münavebeli işlerde çalışmış olan sigortalıların bu işlerdeki prim ödeme gün sayıları yekûnuna dörtte biri eklenir ve baliği bunların Mâlûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm sigortaları prim ödeme gün sayısı olarak kabul edilir.

Ça. E.

ki şartlarla, sigortalılık süreleri beş yılı doldurmuş olanlar gibi, 6 ncı maddedeki esaslar dairesinde mâlûliyet aylığı bağlanır.

C) 1 Nisan 1950 tarihinde 35 yaşını geçmiş olanlardan ölen ve 19 ncü maddede yazılı şartları yerine getirmemiş olmakla beraber bu maddenin (A) fıkrasının (a, b, c) bentlerindeki şartları haiz bulunan sigortalıların hak sahibi kimselerine, sigortalılık süreleri beş yılı doldurmuş olan sigortalıların hak sahibi kimseleri gibi, 20 ncı maddedeki esaslar dairesinde aylık bağlanır.

MUVAKKAT MADDE 2. — Hükümetin muvakkat 2 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 3. — Hükümetin muvakkat 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

MUVAKKAT MADDE 4. — 5417, 5937, 6391 ve 6708 sayılı kanunlar hükümlerine göre bağlanan aylıkların, bu kanunda yazılı esaslar dairesinde ödenmesine devam edilir.

Ancak, bu aylıkların asgari haddi hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Son hükümler

MADDE 54. — 5417, 5752, 5937, 6391 ve 6708 sayılı kanunlar kaldırılmıştır.

Ça. E.

MUVAKKAT MADDE 4. — Hükümetin muvakkat 4 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 5. — İhtiyarlık sigortasından yardım yapılması hususunda evvelce yazılı olarak müracaat edip de kanuni süresi içinde verilmiş eski hizmet çalışma belgeleri bulunmaması dolayısıyla 5417 sayılı Kanun hükümlerine göre bu sigortadan aylık bağlanmasına hak kazanmadıklarından kendilerine aylık bağlanamamış ve toptan ödeme de yapılmamış olan sigortalılar ile ölen sigortalının hak sahibi kimseleri, iş bu kanun meriyete girdikten sonra yazılı olarak yeniden müracaat ettikleri, 5417 sayılı Kanunun meriyeti sırasında vâkı yazılı müracaat tarihleri itibariyle iş bu kanun hükümlerine ve eski hizmet çalışma belgelerine göre aylık bağlanmasına hak kazandıkları takdirde, kendilerine bu kanuna göre hak kazandıkları aylık bağlanır. Bu suretle hak kazanılan aylıklar, bu kanun meriyete girdikten sonra vukubulan yazılı müracaatlerini takibeden ay başından itibaren ödenir.

5417 sayılı Kanuna tevfikan evvelece ihtiyarlık sigortasından kendilerine aylık bağlanmış veya toptan ödeme yapılmış olanlar için, yapılmış bulunan aylık bağlama veya toptan ödeme bakımından bu kanuna tevfikan başkaca bir muamele ve yardım yapılmaz.

MUVAKKAT MADDE 6. — Türkiye'de teşekkül etmiş olan menafii unumiyeye hadim kültür cemiyetlerine ait iş yerlerinde bu kanun meriyete girdiği tarihten evvel çalışan yabancı tebaalı şahıslar için 5417 sayılı Kanuna göre cemiyet tarafından İşçi Sigortaları Kurumuna yatırılmış bulunan ihtiyarlık sigortası primleri, bu şahısların çalıştıkları cemiyetlerin yazılı talepleri üzerine, cemiyete geri verilir.

Son hükümler

MADDE 55. — Hükümetin 54 nci maddesi 55 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Hü.

MADDE 55. — Bu kanun neşrini takibeden ay başından üç ay sonra meriyete girer.

MADDE 56. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

2 . X . 1956

**Başvekil ve
Maliye V. V.
A. Menderes**

**Devlet Vekili ve
Millî Müdafaa V. V.**

**Ş. Ergin
Devlet Vekili
C. Yardımcı**

Millî Müdafaa Vekili

Maliye Vekili

**Nafia Vekili
M. Çavuşoğlu**

Sih. ve İç. Mv. Vekili

**N. Körez
Ziraat Vekili
E. Budakoğlu**

**Çalışma Vekili
M. Tarhan**

**Devlet Vekili
M. C. Bengü**

**Devlet Vekili ve
İk. ve Tic. V. V.**

**E. Kalafat
Adliye Vekili
H. A. Göktürk**

**Dahiliye Vekili ve
Hariciye Vekili V.**

**E. Menderes
Maarif Vekili**

A. Özel

İktisat ve Ticaret Vekili

Güm. ve İnh. Vekili

**H. Hüsman
Münakalât Vekili
A. Demirer**

**İşletmeler Vekili
S. Ağaoğlu**

Ça. E.

MADDE 56. — Hükümetin 55 nci maddesi 56 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 57. — Hükümetin 56 nci maddesi 57 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.